

לקראת שבוע מלכתא



dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 216

פנינים לפרשת ויקהל פקודי

הילדים שעמדו מן הצד היו המומים. "אמא, הרי ניקית כבר את הבית בצורה כל-כך יסודית! איך אפשר להכניס עני עם חמץ בשעה כזו?". ומה השיבה להם האמא הגדולה הרבנית זילברשטיין ע"ה? "ילדיי החביבים, האם הנכם חושבים שהבית הזה הוא שלי?! אנחנו מתגוררים בדירה של הקב"ה"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על ההכנות הנכונות לפסח



החמץ הגמור ביותר - הכעס!

ילדה אחת מבנות ירושלים נכנסה ביום בדיקת חמץ לביתו של הגאון רבי מיכל הורביץ כדי לשאול בעניין מסוים. מה רבה הייתה הפתעתה כאשר ראתה שבבית אין תכונה ניכרת כפי שמורגלים לראות ביום זה בכל בתי ישראל, וגם החמץ עדיין מונח על השולחן ולא בפניה כלשהי בבית.

הרב, שראה בהשתוממותה של הילדה, פתח ואמר: "דעי לך, שכל ההכנות והטרחות שיש בבתי ישראל לקראת חג הפסח יש בהן עניינים נשגבים וחשובים עד מאוד, כך כל זה בתנאי שהדברים לא יביאו את האדם לידי כעס. ברגע שיעלה קמצוץ של כעס בלב בני הבית יתבטלו מאליהם כל העניינים ויהיו כעפרא דארעא.

"היות והרבנית שלי חולה, ל"ע", המשיך הרב והסביר לילדה, "הרי שאם אעמוד על כך שהיא תבצע את כל החומרות והסייגים יגרום הדבר שנגיע לידי כעס, וגם מצב בריאותה עלול להידרדר, על כן מעדיף אני לקיים את ההלכה כפשוטה, ללא החומרות המרובות המתלוות אליה, ורק כשמגיע זמן הבדיקה אני לוקח מטאטא ומחיל לנקות היטב את החמץ.

"כל זאת כדי לא להכניס הביתה את החמץ החמור ביותר, שהוא הכעס..."

הילדה עמדה ושמעה את הדברים יוצאים מפי הרב והושפעה מכך עד סוף ימי חייה.

הזיכרון היחיד מאמו

קיבלתי מכתב מקנדה ובו מספר לי תלמיד חכם אחד שבשכנותו מתגורר יהודי שעבר את השואה ואינו שומר מצוות. אבל מצוה אחת הוא מקיים בדבקות של ממש, והיא מצוות הפסח. כדי לא לאכול חמץ הוא מוכן ממש למסור את נפשו.

שאלתי אותו פעם, סיפר הת"ח במכתבו, מה שונה היא מצוות הפסח מיתר המצוות?

והיהודי השיב, שהזיכרון היחיד שנותר לו מאמא שלו הוא הקרצוף והניקוי של כל הבית לחג הפסח. וכיוון שעד היום יש בלבו אהבה לאמו, שגידלתו במסירות, הוא מקיים את המצווה הזו בנאמנות.

דבר גדול למדנו כאן, והוא, שעבודתה של עקרת הבית בביתה עבודת קודש היא. הילדים רואים בעבודה זו את דבקתה בהשי"ת, ושרצונה היחיד הוא לעשות רצון בוראה, ואף הם נדבקים במידות אלו.

חסד - גם בערב פסח

מידת החסד נחוצה ביותר להעמדת הבית היהודי על תלו. היא נצרכת במשך כל ימות השנה, וביותר בימי ערב פסח כשכולם עסוקים בביעור החמץ מן הבית. בעניין זה נספר כאן מעשה מופלא על הרבנית עליזה שושנה זילברשטיין ע"ה.

מי שהכיר וידע את תהלוכות ביתה יוכל לספר שמעולם לא סגרה הרבנית את הדלת בפני אנשים אומללים וקשיי יום. מעולם. מפליא היה להתבונן באיזו גבורה נפשית הקריבה את עצמה ואת ביתה על מנת להכניס את האנשים הללו אל תוך הבית פנימה.

תמונה זו חזרה על עצמה גם בימים האחרונים שלפני חג הפסח, כאשר בכל בית משתדלים להוציא כבר את שאריות החמץ ולביתה מגיעים טיפוסים מטיפוסים שונים ועל בגדיהם פירורי חמץ, ולאחר שהבית עבר את כל שלבי הניקוי היסודיים נאלצו לנקותו שוב ושוב. בני הבית עצמם התבוננו בהנהגתה המופלאה של הרבנית שקיבלה את כולם בסבר פנים יפות, למרות שידעה שכניסתם הביתה בעת שכזו תאלץ אותה לעמוד מחדש על נקיון הבית.

פעם, והיה זה כבר ממש בערב בדיקת חמץ, כאשר הבית היה נקי ומצוחצח, מתדפק על הדלת עני לבוש־סחבות, ומבין החבילות שעל גביו אפשר היה להבחין בוופלים ובביסקוויטים שאסף בזה היום.

"מה רצונך?", שאלה הרבנית בסבר פנים יפות.

"אני מחפש מקום לנוח", השיב העני.

"בבקשה, הנך יכול להיכנס. כל הבית לפניך", השיבה הרבנית זילברשטיין.

הילדים שעמדו מן הצד היו המומים. "אמא, הרי כבר ניקית את הבית בצורה כל־כך יסודית! איך אפשר להכניס עני עם חמץ בשעה כזו?". ומה השיבה להם האמא הגדולה? "ילדיי החביבים, האם הנכם חושבים שהבית הזה הוא שלי?! אנחנו מתגוררים בדירה של הקב"ה, שהשאל לנו אותה לפרק־זמן קצוב, ואם הקב"ה דורש ממני עכשיו לקבל את העני הזה בסבר פנים יפות ולהכניסו לביתי, האם מותר לי לערב שיקולים עצמיים כמו זה שאצטרך שוב לעבוד?!"

הבעיה החמורה של ה'חפץ חיים'

ה'חפץ חיים' הגיע פעם לעיר אחת, וראשי הקהל הודיעו לו שסכומי הכסף שנאספו לקמחא דפסחא עדיין לא מספיקים כדי לכלכל את נצרכי העיר, וביקשו ממנו לדרוש בפני הקהל ולעוררם בנושא.

נענה ה'חפץ חיים' לבקשתם, וכאשר התכנס הקהל קם הכהן הגדול ואמר כדברים האלה: "אני כבר אדם זקן, וגם אתם יודעים שלא אחיה לעולם... והנה כאשר אבוא ואתייצב בפני בית דין של מעלה ישאלוני האם בעיר שלכם נתנו קמחא דפסחא בכמות מספקת?

"למשמע השאלה הזו", המשיך ה'חפץ חיים', "אהיה נתון בבעיה גדולה. אם אענה ואומר שנתתם את כל הסכום שהנכם יכולים לתת - הרי יהיה זה בגדר שקר! וכי הנכם חושבים שאני אוציא מפי מילה של שקר, ועוד לפני בית דין של מעלה?!"

"אם אענה ואשיב לפני בית הדין שלא נתתם מספיק, הרי ייחשב הדבר כלשון הרע! וכי אני שנוהרתי במשך כל ימי חיי מלדבר לשון הרע, אפתח שם את פי ואדבר לשון הרע על קהילה שלמה?!"

"לכן", פרץ ה'חפץ חיים' בבכי ואמר: "אני מבקש מכם, קהל קדוש, השתדלו בכל כוחכם לפטור אותי מהבעיה החמורה שבה אעמוד, חלילה, בפני בית דין של מעלה, ויתנו את הקמחא דפסחא כפי דרישותיהם של ראשי הקהל שלכם."

כותבי הקורות מספרים שהקהל התעורר מאוד למשמע דבריו של ה'חפץ חיים', והוציאו כסף מלוא חופניהם עד שהתמלאה וגדשה הסאה.

חזקו עלי דבריכם אמר ה' ואמרתם מה נדברנו עליך. אמרתם שווא עבוד אלוקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדורנית מפני ה' צבאות (הפסרת שבת הגדול)

פירוש מופלא שמעתי מגיסי הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א על פסוקים אלו:

הקב"ה מתלונן על עם ישראל באשר לדיבוריהם הלא טובים, והם משיבים ואומרים: "מה נדברנו עליך", מה עשינו?! לא יודעים מה חטאו ומה דיברו. והקב"ה משיב, הרי "אמרתם שווא עבוד אלוקים, ומה בצע כי שמרנו משמרתו".

והקשה הגר"ח קנייבסקי שליט"א: הרי הקב"ה אמת וכל דבריו אמת, ואם כן ברור שעם ישראל הוציא מפיו את הדברים הקשים הללו, שמהם משמע לכאורה ש"שווא עבוד אלוקים"; ואם כך קשה מאוד, כיצד אפשר להיתמם ולומר "מה נדברנו עליך?!", הלא תימה עצומה היא! מפרשים רבים מנסים להסביר את פשר הדברים.

ופירש הגר"ח קנייבסקי שליט"א פירוש משלו, ויש בדברים אלה כדי לרומם את הלבבות השבורים בעת הזאת:

הכוונה בפסוקים היא על תקופות של הסתר פנים, ועם ישראל באומרו 'שווא עבוד אלוקים' לא בא, חלילה, בטענות על הריבונו של עולם, אלא מנסה להציג את העובדות כמות שהן, שלפי מה שעינינו רואות הרי בני ישראל מצויים בהסתר פנים, ולכאורה המצב הוא ש"שווא עבוד אלוקים", שמתפללים ומתפללים, ומרבים להתקרב אל האלוקים ואין תוצאות... כביכול.

עם ישראל, מדגיש הגר"ח קנייבסקי שליט"א, לא התכוון לרגע אחד לומר שלא כדאי לעבוד את ה'. חלילה. הייתה זו רק הצגת המצב המצער שבו הקב"ה מסתיר את פניו מהעם ואינו מראה להם בעליל שיש תוצאות לתפילותיהם ולעבודת הקודש שלהם.

ועל זה השיב הקב"ה ואמר "חזקו עלי דבריכם!" לא טוב הוא אשר דיברתם. כי האמת היא שאם הייתם מתאמצים לחפש ולחפש, הייתם מוצאים את חסדיי וטובותי גם בתוך תוכו של הסתר הפנים.

(מתוך הגדה של פסח - 'חשוך חמד')

פעם אחת ביקש ממנו יבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א לעלות לירושלים כדי לשמש סנדק לנכדו בברית שתתקיים ביום שישי בחודשי הקיץ, וסירב רבינו בנימוק שהיות ואינו רוצה לצאת מחוץ לעיר בערש"ק לכן נאלץ להשיבו ריקם. אך בסופו של דבר הסכים

על זהירותם של גדולי ישראל בכבוד השבת

הרב זלמן רזניק

"וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון" (שמות ל"ה, ב)



צילום: אנשיל בעק

שואל "היכן אתה בשבת? כאן בעיר?" - עד כדי כך היה זהיר שגם אחרים לא ייכשלו בחילול שבת.

ופעם אחת ביקש ממנו יבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א לעלות לירושלים כדי לשמש סנדק לנכדו בברית שתתקיים ביום שישי בחודשי הקיץ, וסירב רבינו בנימוק שהיות ואינו רוצה לצאת מחוץ לעיר בערש"ק לכן נאלץ להשיבו ריקם. אך בסופו של דבר הסכים בתנאי שהברית תהיה כמה שיותר מוקדם, ובאמת הברית התקיימה בשעה 10 בבוקר במדויק. וכאשר יצא רבינו מהברית ניגשו כמה חסידים ואמרו לרבינו "גוט שבת" נעצר רבינו ושאל בדאגה מה השעה, וכשהשיבו לו נענה ואמר "נו... עוד לפני חצות היום, ולמה כבר מאחלים גוט שבת?".

אך הוא הרגיל את עצמו עוד יותר שבכל דבר להתבונן מה אומרת ההלכה ע"ז לענין שבת. וכאשר נכנסו אליו וסיפרו לו על פלוני שתרגם כתר לכבד את הס"ת שבישיבה, והראו לו את הכתר, לקח את הכתר בידיו והתבונן בו היטב ובדק את הפעמונים, והמקורבים לא הבינו מה כל כך מעניין אותו ממה מורכב הכתר ואין נראים הפעמונים, האם יש בהם ענבל או לא, ואיזה רעש משמיע הפעמון כאשר הולכים עם הכתר, עד שלבסוף אמר שאפשר להשתמש בכתר בשבת ובפעמונים כאלו אין חשש איסור שבת, ואפילו מתעסק אין בזה. כך הרגיל עצמו בכל דבר להתבונן, ולא כ"כ עניין אותו דוגמת הכתר ופעמוניו אלא רק 'שבת'.

מרן ראש הישיבה, רשכבה"ג רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל, כותב בספרו כי האדם נשלח לעולם הזה מכסא הכבוד שכולו רוחניות לטפל בענייני חומר להפוך אותם למקור השראה של שכינה וקדושה, וזה העניין של שבת שהוא כולו קודש מפני שאז מתנתק האדם מענייני המעשה, ואפילו דיבור בשבת אינו כדיבור בחול.

הבה נתבונן בקצוות דרכו, איך היה מכין עצמו לקראת בואו השבת. ידוע לכולם סדר יומו של רבינו, את השיעורים הרבים שהיה מוסר מדי יום ביומו. אחד השיעורים שהיה מוסר היה בספר 'משנה ברורה' הלכות שבת, באומרו שהשבת היא כזה דבר עדין שצריך להיזהר עליו. ולכן כאשר סיימו את חלק ג' ב'משנה ברורה' רצו התלמידים להמשיך ללמוד את 'תור חלקי' ה'משנה ברורה', אך רבינו מעוניין היה לחזור שוב על חלק ג'. ונימק את טעמו, שה'חפץ חיים' כתב שמי שמתחיל את ההכנות לשבת מיום שישי בבוקר כבר מאז יצגנו לו את הגיהנום, ובוודאי מי שמכין עצמו בימי השבוע לדעת את הלכות שבת אזי גם את הזמן הזה יחשבו לו ויצגנו לו את הגיהנום. ובאמת, עצה זו היה מייגע לשואלים כשבאו לפניו וביקשו איזו עצה טובה לחיזוק (כמו לתושבי רמת אלחנן לאחר שהיו בשכונה כמה אסונות, וכך גם כשביקר בעיירה לייקווד וביקשו עצה לחיזוק על דברים שרח"ל קרו להם) ועצתו היתה להקדים בקבלת שבת. וכה היו דבריו: "תמיד דווקא בערב שבת ברגעים האחרונים רואים פתאום שחסר משהו, או שצריך לעשות משהו, ולפעמים מתוך זה יכול לבוא ח"ו שייכנס לשבת אפילו אחרי השקיעה, ע"כ אמרתי להציע שלכל הפחות שלושים רגעים - חצי שעה - לפני השקיעה, כבר יקבלו שבת, וכך כל העניינים יהיו כבר מסודרים ולא ייכשלו ח"ו, ובזכות השבת כתוב שהברכה שורה על כל השבוע".

וכך אמר לאחד מבני ביתו: "מצד אחד אני כ"כ שמח ששבת מגיעה, אבל מנגד אני מלא פחד שמא ח"ו אכשל באיזה איסור מאיסורי שבת".

נאה דורש ונאה מקיים. לא היה רבינו יוצא ביום שישי לאחר חצות מחוץ לעיר, ובכלל היה נמנע עד כמה שיכול היה שלא לצאת ביום שישי מביתו מחוץ לעיר. וסיפר אחד מבאי ביתו שהיה גר מחוץ לבני ברק, שבימי שישי היה נמנע מלהגיע אליו היות וכבר מהבוקר היה

פעם התרמתי לדבר מצווה נחוץ. עליתי לביתו של עשיר מופלג. בית?! טירה! ברוך ה', אין עיני צרה: "הזהיר במצוות ציצית זוכה ומשרתים לו אלפיים ושמונה מאות עבדים", צריך מקום לשכן אותם. אבל אם זכה, יזכה גם אחרים. "הזמנים קשים", אמר לי. "אולי בפעם אחרת". שהעניינים יחזיקו מעמד, בבקשה...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על קמחא דפסחא



שנינו בשולחן ערוך, בפתיחת הלכות הפסח: "שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלושים יום", והוסיף הרמ"א: "ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח". ושאלו, שלכאורה אין קשר בין שני הדינים, ומדוע כתב הרמ"א דינו בוא"ו החיבור.

את התשובה הבנתי במעשה שהיה, ובי היה מעשה.

כשהגרמנים כבשו את פולין מצד זה והרוסים מצד זה, נתבצר מקום בגיהנום בליטא החופשית שהוקמה בתווך, והמוני בני הישיבות מצאו מקלט בעיר וילנה. רציתי להיכנס אל הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל, ומקורבו הגאון רבי חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל קבע לי תור למחרת היום באחת עשרה בבוקר. כל הלילה לא ישנתי מרוב התרגשות, ושיננתי את סוגיות מסכת יבמות שיהיו שגורות על פי, שאם ישאלני לא אגמגם אלא אומר לו מיד: "חמש עשרה נשים פטורות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן הייבום", וכו' וכו'.

הגעתי במועד ומצאתי כשלושים איש ממתנינים לתורם, כל אחד וסאת צרותיו. לפתע נפתחה הדלת והרב מישקובסקי קרא לי להיכנס. התרגשותי גאתה. עמדתי לפני רבם של ישראל. הייתי בטוח שהשאלה הראשונה תהיה: מה אתה לומד, השאלה השנייה: מה חידשת, והשאלה השלישית: ומה עוד חידשת.

במקום זה שאל שלוש שאלות אחרות. הראשונה: "מתי קיבלת לאחרונה מכתב מההורים". עניתי: "כבר חצי שנה שנותק הקשר". הם נשארו בצד הרוסי, ואנחנו ברחנו לליטא מהצד הגרמני.

השאלה השנייה: "האם יש לך שמיכה". על מקום שינה לא שאל. לרבים לא היה. ישנו על ספסלי בית המדרש. אבל בלי שמיכה עלולים היו לקפוא למוות. עניתי שיש לי, ונחה דעתו.

השאלה השלישית: "אפשר לראות את נעליך?".

התביישתי, אבל לא הייתה ברירה. הרמתי את המכנס המטולא, ונעליי נראו במלוא הדרן. בנובהרדוק היו אומרים על נעלי הבחורים: כולם אהובים כולם ברוכים, וכולם פותחים את פיהם.

מיד נתן לי כסף לקנות זוג נעליים, ואמר: "כאן ביתך, הוא פתוח עבורך עשרים וארבע שעות ביממה!".

ואני, כששמעתי, במקום לשמוח התחלתי לבכות מהתרגשות. הרגשתי שלמישהו אכפת ממני. הוא לא חקר אותי על צרותיהן וצרות צרותיהן של היבמות, אלא עניינו אותן וצרות צרותיי שלי...

כאלו היו גדולי ישראל!

וזה שרומז הרמ"א זצ"ל: "שואלים בהלכות הפסח קודם לפסח שלושים יום, טוב ויפה, אבל קודם תראו שיהיה לעניים מה לאכול!

קמחא דפסחא

ובעניין זה: "שואלין ודורשין", בפה. "ומנהג לקנות חטים", בפועל. כי שמעתי אומרים, שפעם היו מנשקים את ספר התורה בפה וצדקה נתנו ביד. כיום מנשקים את הספר התורה בהושטת יד, וצדקה נותנים בפה: מבטיחים, ודים -

הנודבים נהיים שבעים מההבטחות, אבל העניים לבטח אינם שבעים מהן!

קמחא דפסחא

"ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח" (רמ"א, תכט, א). מדוע דווקא חטים, ומדוע דווקא לצורך פסח. וייתכן, משום שבפסח נידונים על התבואה (ראש השנה טז), תיקנו שלפני הדין נראה ונוכח שאנו מודעים לכך שגם תבואתם של העניים מופקדת בידינו! ומעשה שהיה:

נכנסת לגביר אחד באנטוורפן, שקידם פניי באומרו: "רבי יעקב, כמה אני חייב לך?".

הבנתי למה התכוון, ועניתי: "זה לא חוב, זה פקדון. שכך פירש ה'אור

החיים בפסוק "אם כסף תלוה את עמי את העני עמך" (שמות כב, כד): דע שהחלק של העני מופקד בידך, ושלך אתה נותן לו. באתי אפוא לתבוע את הפקדון..."

ענה לי: "אמת שזה פקדון, אבל מאז שהופקד בידי סחתי בו והניב רווחים. והם כבר חוב".

דעו נא רבותי, כי יש כאלו גבירים בינינו!

קמחא דפסחא

ויש גם גבירים אחרים.

פניתי להתרים גביר נודע והתנצל: "העסקים לא הולכים כל כך טוב..."

אמרתי לו: אשריך! וכשתמה הסברתי: אדם אמר **לרבי מסאטמר זצוק"ל** שהעסקים לא הולכים כל כך טוב, והרבי ענהו: "העיקר שהם הולכים! כי באים לפניי אנשים שמספרים שעסקיהם עומדים ואף קורסים".

נבהל ואמר: "חלילה, אל תפתח פה! אבל, הלוא תבין שאיני יכול לתת כשתקד".

אמרתי לו: הרשני לומר לך ווארט, אמרה, ואז תחליט האם תיתן, וכמה.

בסוף מסכת גיטין אוסרים בית שמאי לגרש אשה אלא אם מצא בה ערוות דבר. בית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו. ותמוה: קרה מקרה, דעתה הוסחה, התבשיל נשרף, וכבר תגורש?!"

תמה הגביר: "אכן, שאלה!".

אענה לך, השבתי. אשה בישלה, התבשיל נשרף. אם עצלה היא, יאכלו אוכל שאינו מבושל, פת קיבר ובצל. אם אשת חיל היא, תמהר ותנקה ותבשל מחדש. אם אשה אוהבת היא וחסה על ממון בעלה, תבשל עבורו מנה אישית והיא תאכל פת במלח. אבל אם אשה רעה וקטנונית היא, תבשל עבורה מנה אישית ותאמר לו: מצטער, מנתך נשרפה.

ואין זה דרוש בעלמא, מדויק הוא בלשון המשנה. שלא אמרו: אפילו הוקדח תבשילה, אלא: "אפילו הקדיחה תבשילו"...

נהנה.

אמרתי: כלפי מה הדברים אמורים? כשהעסקים הלכו יפה הפרשת סכום נאה לצדקה, ועל כך תבורך. והנה, הוקדח התבשיל, העסקים צולעים. האם צמצמת בהוצאות הבית, האם לא יצאת לנופש כהרגלך, האם קיצצת בדמי הכיס לילדים?

רק את תבשיל העניים ולומדי התורה הקדחת?!...

קמחא דפסחא

פעם התרמתי לדבר מצווה נחוץ. עליתי לביתו של עשיר מופלג. בית?! טירה! ברוך ה', אין עיני צרה: "הזהיר במצוות ציצית, זוכה ומשרתים לו אלפיים ושמונה מאות עבדים", צריך מקום לשכן אותם. אבל אם זכה, יזכה גם אחרים...

"הזמנים קשים", אמר לי, "אולי בפעם אחרת". שהעניים יחזיקו מעמד, בבקשה...

אמרתי לו: "לא זכיתי לזכותך במצוות צדקה, אולי תרשני לזכותך בדבר תורה".

נענה ברצון. זה חיים.

הזכרתי את מאמר הגמרא, שחכמי ישראל באו אל דוד המלך ואמרו: "עמך ישראל צריכים פרנסה". ענה: "לכו ופשטו ידיכם בגדוד". צאו למלחמה. ותמוה: איזה פתרון זה. מלחמה כרוכה בסכנת נפשות ומי יבטיח את הניצחון, ומי ערב לכך שהשלל יהיה רב ופתור את בעיית העוני?

הא? מה אומר כבודו?!

"איהם... שאלה!".

אענה למעלתו מה תירץ על כך **הרב מטשעבין זצוק"ל**.

חכמי ישראל התאוננו שהעם קובל שאין פרנסה, וממילא אין באפשרותו לתמוך בלומדי התורה ובענייני צדקה.

אמר להם בחכמתו: "אתן לכם עצה. תערכו גיוס כללי ואז יעמוד הכהן ויכריז: מי אשר בנה בית ישוב לביתו, ותראו כמה ינהרו. מי שנטע כרם ישוב לביתו, ותראו כמה ישובו - אז מה אתם מדברים על זמנים קשים, על חוסר כסף ופרנסה..."

וכך, ברוך ה', זיכיתי אותו גם בדבר תורה וגם בצדקה.

קמחא דפסחא

מעבר לדין הצדקה התדיר יש דין מיוחד של **'קמחא דפסחא'** (אורח חיים תכט, א). ונראה, שיש בו משמעות עמוקה ומחייבת.

חג הפסח הוא חג האמונה. פרעה כפר בה', סמך על כוחו ועוצם ידו, וה' חילץ את עם ישראל, "כי פדה ה' את יעקב, וגאלו מיד חזק ממנו".

ונשאל **הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל**: הלוא דרשו על הפסוק "ויתרון ארץ בכל הוא, (קהלת ה, ח), שאין בעולם דברים מיותרים, הכל נברא לתועלת. בסיום הבריאה נאמר: "וירא אלקים את כל אשר עשה, והנה טוב מאד" (בראשית א, לא). אין דבר, אין כוח ותכונה, רגש ומידה, שאין להם שימוש לטובה.

תכונה זו של 'כוחי ועוצם ידי' והתעלמות מהבורא לשם מה נבראה? הן רעה היא בתכלית! הלוא צריך כל אדם לבטוח בה' ולדעת שהוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים!

וענה: "תכונה זו נבראה עבור עזרה לזולת, צדקה וחסד!".

כשבא אליך עני ומבקש עזרה, אל תענה לו: ה' יעזור לך, התאזר בבטחון, דע שהכל לטובה, קבל ייסורים באהבה...

כשבא אליך עני התעלם כעת מהבורא, ואמור: "כוחי ועוצם ידי", אם ביכולתי לעזור אני נחלץ לעזרה!

ולפיכך, לפני חג הפסח, חג האמונה וחובת ההסתמכות הבלעדית על הקדוש ברוך הוא, פותחים במגבית **'קמחא דפסחא'** להורות כי בעניין העזרה לזולת יש לפעול בכל היכולת ולא להשמיע מאמרי ביטחון!

מה לנו תלוי יותר בהשגה העליונה מאשר עניין השידוכים. הן ידועים דברי ה'חזון איש' **זצוק"ל** שבהסתר הפנים הנורא של דורנו גלויה ההשגחה הפרטית רק בענין השידוכים! ועם זאת סיפר לי **הרב שך זצוק"ל**, שכשבים אליו לבקש ברכתו בענייני שידוכים מיד שוקל הוא בדעתו אלו הצעות באות כאן בחשבון, ואת מי אפשר לערב בעניין...

(מתוך הגדה של פסח - 'והגדת')

כשהתקרבותי לעברו לא האמנתי למראה עיניי - היהודי יושב ולומד בספר 'נועם אלימלך'. כאן? בשנג'ן, סין. בספר הקדוש 'נועם אלימלך'? תדהמה אחזתני. התחלתי להמטיר שאלות ללא מספר. מה שלומו? מאיפה כבודו? ומה ליהודי בסין ולספר הקדוש 'נועם אלימלך'?

סיפור מיוחד של גאב"ד חרדים הרה"ג ר' אשר אנשיל כ"ץ שליט"א
על רבי אלימלך מליז'ענסק בסין ליזמא דהילולא



שנג'ן, עיר נידחת במחוז גואנגדונג שבסין.

אוויר מהביל ומחניק מקבל את פניהם של צוות מערכת הכשרות בד"ץ 'חרדים' ובראשם הרה"ג ר' אשר אנשיל כ"ץ שליט"א ראש המערכת. במסגרת מסעות הכשרות הם הגיעו לאזור שנג'ן כדי לעקוב מקרוב על ייצור מיוחד שיהא בתכלית ההידור. היה זה ביקור שגרתי ורב פעמי, אולם את מה שהם זכו לראות באותו ביקור השאיר אותם פעור פה למול השגחתו של השי"ת והתוודעותו של תורת הרבי ר' אלימלך בעולם כולו.

בל נקדים את המאוחר, מתאר הגאב"ד, אלא אציין שמתוקף תפקידנו אנו מגיעים למקומות נידחים ברחבי תבל בהם יהודים ישובים על אדמת ניכר. עם הזמן חשתי רצון עז לזכות את אותם היהודים במקומות אלו, לכן לקחתי על עצמי כהזדמנות פז להפיץ את דבר המלך ודתו - תורתו של הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע - בכל מקום בו אדרוך כף רגלי. וכך הייתי עושה הלכה למעשה: טרם הנסיעה הייתי לוקח תחת אמתחתי את הטלית ותפילין ו...כמה כרכים מהספר הקדוש 'נועם אלימלך' מאירת עיניים. דבר זה שינה ושילש את עצמו ממקום למקום על פני יושבי תבל ומלואה.

סחיבת ספרי ה'נועם אלימלך' לא הייתה תמיד משימה קלה. ובפרט לאותם מקומות שבהם לא עלה הדבר בקנה אחד עם הוראת אותו מדינה. מה גם, שלפעמים היה זה על חשבון המזון ופת בסלו של האוכל הכשר למסע המחנה. ומן הצד הביעו המשגיחים פליאה רבתי על העניין כולו. בשביל מה סחיבת הספרים כל פעם מחדש? מאן יימר שאיזה יהודי במקום נידח ירצה ללמוד ב'נועם אלימלך'? אולם קבלה לעולם עומדת, ואת אשר קיבלתי על עצמי לא שיניתי.

את ספר הקדוש 'נועם אלימלך' לקחתי לכל מקום ויהי מה! בסופו של אותו יום קיצי מהביל, בעודי צועד לעבר בית המדרש בפאתי שנג'ן כשהספר 'נועם אלימלך' באמתחתי לצורך זיכוי הרבים, נכנסתי לתוככי ההיכל והיה בית המדרש ריק מאדם. רק בקצהו המערבי יושב לו יהודי עלייד שולחן רכון על ספר. כשהתקרבותי לעברו גברה בי מרגע לרגע פליאה רבתי עד כי לא האמנתי למראה עיניי. היהודי יושב ולומד בספר 'נועם אלימלך'. כאן? בשנג'ן? בספר הקדוש נועם אלימלך? תדהמה אחזתני.

איני יודע כמה זמן חלף עד שהתחלתי להמטיר כמטר מצליף

שאלות ללא מספר. מה שלומו? מאיפה כבודו? ומה ליהודי בסין ולספר הקדוש 'נועם אלימלך'?

"השתקעתי כאן בשל עסקיי", הסביר לי היהודי המתוק שפגשתי. "עם השנים זכיתי לקבוע עתים לתורה בספרו של הרה"ק רבי אלימלך", לחש לי האיש כממתק סוד.

האם אתה מבין את מה שהנך לומד? שאלתי בהיסוס. "לא כל כך. אולם עצם הלימוד והמילים הקדושות של הספר מכניסים בי כוח ורצון להתחזק ולחיות כיהודי. מה גם שאת המקצת שאני מצליח להבין אני מלמד לתושבי המקום הצמאים לדבר ה' וזה נותן בהם טל של תחייה רוחניות להחיות נפש ולעמוד בעוז מול פגעי הזמן". ומדוע אתה לומד מתוך שברי לוחות של ספר ישן ואותיות נשברות? שאלתי קבעתי. "זה העותק האחד והיחיד באזור הזה בסין, והלוואי מי ייתן ואשיג כאן חדש!".

לרגע הזה ציפיתי, ומתחת אמתחתי הוצאתי לו את הספר 'נועם אלימלך' חדש מלא ישן, דבר שיוסיף מתיקות בלימודו, וגם יזכה את האחרים.

דמעות של רגשי קודש נקוו מעיניו של אותו יהודי. הוא לא האמין למתרחש באותם רגעים. למצוא חמדת נפשו 'נועם אלימלך' חדשה בקצה העולם בתוככי סין רבתי עם? עין בעין זכה האיש לראות את השגחתו הפרטית של השי"ת. ובזה גם אנוכי הקטן קיבלתי אות

המשך בעמוד 22

מורי ורבותי! יש מישהו שלא ירוץ לקנות בצפון תל אביב מגרש ששווה מיליון שקלים והוצע למכירה במחיר מציאה של 100 אלף שקלים? הרי לא יהיה אף אחד שלא ירוץ! "רגע! רגע! מה אתה רץ?" קוראת לו אשתו, "הרי 100 אלף הוא הון עצום עבורך"..." הוי", ישיב לה בעלה, "את ה-100 אלף אני מקבל בחזרה על המקום ועוד פי עשרה מזה, ולא ארוץ?!"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על הביזנס הטוב ביותר



מעות חיטין

התורה הקדושה אומרת: "נתון תתן לו, ולא ירע לבבך בתתך לו, כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ובכל משלח ידך" (דברים טו, י). יש פעמים שאדם נותן כסף לצדקה, אבל בזמן הנתנה יש לו 'קוועטש' בלב - 'למה נתתי, מדי הרבה נתתי...' 'עבדתי קשה להרוויח את הכסף, למה שהשני לא יעבוד...' וכדומה. באה התורה ואומרת: אדוני הנכבד! אם אתה נותן אתה עושה 'ביזנעס' מצוין! "כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך!" הוצאת מהכיס אלף שקלים? הקב"ה יוסיף עליך אלף פעמים ויברך אותך כאשר דיבר.

מורי ורבותי! יש מישהו שלא ירוץ לקנות בצפון תל אביב מגרש ששווה מיליון שקלים והוצע למכירה במחיר מציאה של 100 אלף שקלים? הרי לא יהיה אף אחד שלא ירוץ!

"רגע! רגע! מה אתה רץ?", קוראת לו אשתו, "הרי 100 אלף הוא הון עצום עבורך"..."

"הוי! פתיה שכמותך!" ישיב לה בעלה, "את ה-100 אלף אני מקבל בחזרה על המקום ועוד פי עשרה מזה, ולא ארוץ?!"

ואם הקב"ה מבטיח לך שאם תיתן צדקה ולא ירע לבבך "יברכך ה' אלקיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך" - לא "תרוץ" לתת? הרי אין 'ביזנעס' טוב מזה!

כאשר התייצב השר לפני המלך שאלו המלך: "מהו השווי המדויק של כל רכושך?", ובתשובתו נקב השר סכום שהיה שווה לעשירית מהשווי האמתי של נכסיו.

המלך שידע כי הסכום האמתי גבוה יותר, כעס מאוד וציווה מיד להחרים את כל רכושו. מכיוון שהוכח בעליל כי השר העיד שקר במצח נחושה.

הכומר יעץ למלך להעלים את היהודי מן העולם מבלי שאף לא אחד יידע מזה... וכיצד עושים זאת? פשוט מאוד! מפילים אותו לתוך בור סיד עמוק הממוקם במדבר שמחוץ לעיר, שם הוא ייעלם מבלי שיהיה סיכוי לעלות על עקבותיו לעולם.

המלך העמיד שני עבדים פרימיטיביים, שאינם יודעים כלום מימינם ומשמאלם, ליד הבור והורה להם שכאשר יגיע אדם ויאמר להם את המילים "האם כבר קיימתם את מה שגזר המלך?", שיטלוהו בכוח ויטילוהו אל הבור. המלך הדגיש להם שאף אם יהיה זה אדם נכבד, או שר חשוב, עליהם לעשות את ההוראה ללא כל היסוס או מורא. בשלב זה פנה המלך אל השר היהודי ואמר לו כי יש לו שליחות חשובה שהוא מבקש ממנו לעשות. היהודי נענה ברצון והמלך הורה לו ללכת מחוץ לעיר, למקום בו יראה שני עבדים עומדים וממתנים, וישאל אותם האם הם קיימו כבר את מה שגזר המלך.

השר היהודי החל לצעוד לכיוון היציאה מהעיר, כשלפתע הוא רואה

מעשה בשר יהודי שכיחן בממשלתו של אחד ממלכי אומות העולם. הלה הצליח מאוד בעסקיו והתעשר, דבר שעורר עליו את קנאת שאר השרים. הללו, מרוב קנאה הלכו והוציאו דיבתו רעה בפני המלך בהעלילם עליו עלילות שונות ומשונות. בין השאר סיפרו כי יודעים הם נכונה כי את כל עושרו עשה על חשבון קופת בית המלוכה. בראש המסיתים עמד כומר רשע שלא נח לרגע, והיה מתסיס את השרים ואת המלך דבר יום ביומו נגד אותו יהודי שנוא נפשו.

המלך לא שעה לדבריהם בהכירו ביושרו של השר היהודי, אך מאחר שהשרים, והכומר בראשם, לא הרפו מן הדרישה לחקור את העניין, לא נותרה למלך ברירה אלא להזמין לחקירה בדבר רכושו הרב.

סיפר לי מורי ורבי הגר"ח גריינמן זצ"ל, שיהודי חילוני פנה אליו: "אם היו לנו היום נסים כמו אלו שהיו במצרים, הייתי חוזר בתשובה"...השיב לו הגר"ח: "לך וראה יהודים שיש להם עשרה או שנים-עשר ילדים והם לא מצליחים לגמור את החודש. אך בכל זאת עולה בידם לחתן את כל צאצאיהם, האם אין זה כמו הנסים שאירעו במצרים?!"

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על האמונה התמימה



"וְהִפְתִּי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" (פרשת החודש - שמות יב, יב)

רק כשנזרקת אבן מסתכלים למעלה

שעבוד מצרים, עם עשר המכות שהיו בו, ולאחר מכן היציאה עם קריעת ים סוף שהיתה בסיומה, לימדו את עם ישראל פרק מאלף באמונה. הכל מאת ה', וכל מה שהוא עושה - לטובה. בטחון בה' אינו לומר תמיד "יהיה טוב". ה'חזון איש' כותב בספרו 'אמונה ובטחון' (תחילת פ"ב) כי זהו "בטחון מזויף". מהיכן הבטחון הזה שתמיד יהיה טוב? הבטחון האמיתי הוא זה האומר "כל מה שהקב"ה עושה - לטובה הוא עושה". הביטחון הולך יחד עם אמונה. צריך להאמין שאף אם נראים הדברים כדברים רעים, כאסון - באמת הכל לטובה.

טבעו של לאדם, שכשטוב לו הוא לא נושא את עינו למרום. הוא נוטה לחשוב ש'כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה'. ולא עלינו, רק בשעת צרה, כשמתחיל לכאוב אז נזכרים להסתכל למעלה... מספרים על עשיר גדול שגר בקומה גבוהה של בנין רב-קומות. פעם אחת נסעה משפחתו לחופש ושכחו שהוא נמצא בבית. הם נעלו את הדלת מבחוץ, ולו - לא היו מפתחות נוספים. הטלפון, משום מה, שבת.

ניסה העשיר לדפוק על הדלת, לצעוק לעזרה מן החלונות - אך כלום! אין קול ואין עונה! אף אחד לא שומע, והוא נמצא בבית לבד, בלי יכולת לצאת...

לפתע הגה רעיון: ברשותו היתה קופה גדושה מטבעות זהב. הוא ניגש לחלון והחל לצלוף מטבעות, אחד ועוד אחד, על ראשי העוברים והשבים, מתוך תקווה שאחד האנשים שהמטבע נחת על ראשו ירים עינו למעלה לראות מי הזורק, וכך יעלה בידו להזעיק עזרה.

דא עקא, שכל אחד שנפל עליו מטבע הרים אותו והמשיך הלאה בדרכו. אף לא אחד הרים את עינו למעלה לברר מאין נחת המטבע. מה עשה? לקח אבן והשליך אותה על ראש אחד העוברים. או אז, האיש שנחבט ברקתו, הרים מיד עינו למעלה, כדי לראות מי זרק עליו את האבן...

איי! איי! כשאדם מקבל מטבעות זהב הוא לא שואל "מי נתן לי

אותם?", הוא לא מרים את העיניים למעלה לראות מהיכן הם הגיעו. אבל כשזורקים עליו אבן - אוהו! מיד הוא מרים את העיניים למעלה ונזעק: "מי זרק עלי?".

קריעת ים סוף בימינו

סיפר לי מורי ורבי הגר"ח גריינמן זצ"ל, שיהודי חילוני פנה אליו בהצטדקות הבאה: "אם היו לנו היום נסים כמו אלו שהיו במצרים, הייתי חוזר בתשובה..."

השיב לו הגר"ח: "לך וראה יהודים שיש להם עשרה או שנים-עשר ילדים והם לא מצליחים לגמור את החודש. אך בכל זאת עולה בידם לחתן את כל צאצאיהם ולרכוש עבורם דירות. האם אין זה כמו הנסים שאירעו במצרים?!" חז"ל אומרים (פסחים ק"ח): 'קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף', והנה אנו רואים כיצד יהודים חיים ומתפרנסים, ומשיאים את בניהם ובנותיהם, הרי לנו בדורנו נסים בדיוק כביציאת מצרים!"

זאת ועוד, הנה בבני ברק לבד יש לפחות שלושים אולמות, והאולמות האלו לא עומדים ריקים. בכל הזמנים שמותר לערוך חתונות הם בתפוסה מלאה. זה, כאמור, בבני ברק בלבד. בכל יום אתה רואה בעיתון כמה וכמה משפחות קמות ונבנות ומתווספות לבניין עם ישראל.

כל אלו צריכים בתים, כל אלו צריכים פרנסה. ואתה לא שומע על מי

מהם שגר ברחוב, או שמת, חלילה, ברעב.

מי מפרנס את כולם? מי דואג לכל אלו?

התשובה: "קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף". מי שדאג לעם ישראל בים סוף, אף שהמצב היה נראה בכי רע, הוא גם זה שדואג למזונותיו ולמחייתו של כל אדם. משום כך אנו אומרים ב'ברכת המזון': "הוא נותן לחם לכל בשר", כיוון שמזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה.

תשאל בן אדם: איך הצלחת לחתן את הילדים? הוא אפילו לא ידע את התשובה! זוהי מציאות בשטח! הוא בעצמו אינו יודע מהיכן השיג את הכסף, מהיכן פרע את ההתחייבויות הקודמות, אבל העובדה קיימת: הילדים נשואים והוא לא מת מרעב...

כמו שבקריעת ים סוף ראינו את "ה' ילחם לכם ואתם תחרישון", כן גם בכל מהלך החיים עלינו לדעת, להבין ולהתחזק באמונה ובבטחון כי הכל מאת ה' וכל מה שעושה הוא לטובה.

יש קריעת ים סוף גם בימינו, בכל יום ויום מחדש!

תפילה אמתית ושלמה

"קרוה ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת". אדם שמתפלל לה' בכל לבו: "אבא, אין עוד מלבדך! הכל בכל מכל כל - ממך. אני לא פועל כלום" - זוכה לישועה!

אבל צריך שהתפילה תהיה אכן אמתית, מכל הלב.

מעשה באברך שהתחייב סכום מסוים לחתונת בתו. מועד החתונה ממשמש ובא והוא אינו מצליח להשיג את הסכום שעליו התחייב. השידוך עמד בפני פירוק.

בצר לו הלך לכותל המערבי ופרץ בבכיות נוראות: "אבא! תרחם עלי, תושיע אותי!". בוכה, בוכה, מתחנן, בלי הפסק.

כשסוף סוף סיים והחל לפסוע לאחוריו, פנה אליו מישהו שעמד מאחוריו והיה עד לבכיותיו, דפק על גבו ושאל אותו: "אולי תוכל לספר לי במה העניין?"

האברך סיפר לו על החתונה שעומדת להתבטל. על הבית היהודי שעומד להיחרב. על כך שאין לו את הכסף שאותו התחייב לתת...

"על איזה סכום מדובר?", שאל הלה, והאברך נקב בסכום גדול. ללא אומר ודברים הוציא האיש פנקס צ'קים, רשם עליו את הסכום, והושיט אותו לאברך. "מזל טוב! כל טוב שיהיה לך", והלך...

בבואו ל'כולל' סיפר לכל האברכים את הסיפור המסעיר שאירע לו זה עתה בכותל.

למחרת עמד מיניבוס בשערי הכולל. ארבעים אברכים נסעו לכותל, התחילו לומר תהלים, וחיכו שמישהו מאחור ידפוק להם על הגב...

זה בוודאי לא הולך ככה! כאמור, התפילה צריכה להיות אמתית וכנה, מתוך אמונה שלמה, בטחון שלם ש"אין עוד מלבדו".

אם אומרים תהילים וגם מחכים שמישהו ידפוק על הגב זו לא אמונה שלמה, וממילא זה לא עובד!

איך עושים כסף באמריקה

שמעתי לאחרונה סיפור מדהים על אברך חשוב, תלמיד חכם גדול

אחרי שהיתה לו 'הסכמה' מה'חזון איש' סר האברך למעונו של מורו ורבו, הרב מטשעבין זצ"ל, כדי להיפרד ממנו, וסיפר לו שה'חזון איש' אישר את הנסיעה. "תשמע היטב!", אמר לו הרב מטשעבין, "ה'חזון איש' אמר לך לנסוע - אז אתה נוסע! אבל ה'חזון איש' הרי לא אמר לך לאסוף שם כסף...

שאירס את בתו ולא הצליח להשיג את סכום הכסף שהתחייב לנדונייתה.

הוא פנה לגאון רבי חיים ברים זצ"ל ואמר לו: "אני צריך ממך טובה גדולה. יש לי שאלה שאני צריך להתייעץ עליה עם ה'חזון איש'. היות ואתה מקורב אליו, תלמיד מובהק שלו, אבקשך שתיסע עמי, כי אני חושש שלא יכניסו אותי".

רבי חיים, שהכיר אישית את האברך, נעתר לבקשתו. אלא שבדיוק באותו היום שנסעו הודיעו להם שה'חזון איש' לא מרגיש טוב והוא אינו מקבל אנשים.

אחד מבאי הבית, רבי דוד פרנקל זצ"ל, גילה באוזניהם כי ה'חזון איש' יוצא מחדרו לתפילת מנחה. בין חדרו לבין בית המדרש יש הול קטן, בו יש ברז, וה'חזון איש' היה נוהג ליטול שם את ידיו לפני התפילה. "אם זו שאלה קצרה תוכלו לשאול אותו שם", אמר. "אחר כך יהיה קשה מאוד להיכנס. אני מציע לכם לעמוד ליד הברז ואולי, בסייעתא דשמיא, תצליחו".

וכך הווה. שניהם ניצבו במקום. ה'חזון איש' יצא מחדרו וניגש לברז ליטול ידיו. משראה את רבי חיים פנה אליו ואמר: "הו, רבי חיים, יליד ירושלים. מה אתה עושה כאן?". הוא אמר לו שלאברך הנלווה אליו יש שאלה.

משנתקבלה הרשות שאל האברך: "יש לי בת שהגיעה לפרקה. אין לי כסף לחתן אותה. האם לנסוע לאמריקה לאסוף כסף?"

"אמריקה? לעשות כסף? של מי הרעיון הזה?", שאל ה'חזון איש'. "הרעיון שלי", השיב.

"רעיון שלך? סע והצלח!"

אחרי שהיתה לו 'הסכמה' מה'חזון איש' סר האברך למעונו של מורו ורבו, הרב מטשעבין זצ"ל, כדי להיפרד ממנו, וסיפר לו שה'חזון איש' אישר את הנסיעה.

כשהלך להתפלל ערבית נכנסה הרבנית לסלון. ברגע אחד של חוסר שימת לב נתקלה רגלה במפה הארוכה. השולחן התנדנד מעט בחוסר יציבות, ובן-רגע נפלו כל הכלים שהיו עליו והתנפצו בקול רעש גדול, בקבוקי היין היקרים נשברו, ותוכנם נשפך על המצות היקרות והמהודרות שהתפזרו בשלוליות ונרטבו כליל

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על אש המכלה כל חלקה טובה

"לא תבערו אש בכל מִשְׁבְּתֵיכֶם" (שמות ל"ה, ג')



שעת ניסיון

מאחר שעניין אש המחלוקת בשבת הינו כה חמור, מרכז השטן כוחות רבים על מנת לגרום לאדם ליפול ולהיכשל. הניסיון גדול ביותר בערב שבת, כשמחמת לחץ ההכנות עלולים להגיע לקפידות, לכעסים ולעלבונות. דווקא אז יש להתאמץ בכל הכוח בשמירה על המידות הטובות ובהתגברות ובשליטה על המילים היוצאות מפיו. 'רבי שבתאי הסבלן' היה יהודי תמים שכונה בפי הבריות בשם זה על שם הסבלנות שהייתה בו. כגודל יראת השמים שלו כך היו מידותיו הטובות, ומעולם לא נתן להן לבוא זו על חשבון זו. כשהתקרב ליל פסח שררה בביתו התרגשות רבה. כבכל שנה הקפיד רבי שבתאי על הידורי כשרות מרובים, ורכש מצות מהודרות במחיר מלא. שולחן הסדר בביתו נערך מבעוד מועד בכלים מפוארים, כלי כסף וגביעים נוצצים - "תערוך לפניי שלחן" ... שולחן של בני מלכים, כפשוטו ממש. כשהלך להתפלל ערבית נכנסה הרבנית לסלון. ברגע אחד של חוסר שימת לב נתקלה רגלה במפה הארוכה. השולחן התנדנד מעט בחוסר יציבות ובן-רגע נפלו כל הכלים שהיו עליו והתנפצו בקול רעש גדול, בקבוקי היין היקרים נשברו ותוכנם נשפך על המצות היקרות והמהודרות שהתפזרו בשלוליות ונרטבו כליל. לא חלף זמן רב ורבי שבתאי שב לביתו. המחזה שנגלה לנגד עיניו לא היה מרנין, בלשון המעטה, והוא פרץ בבכי. אך במקום שיוציא מפיו

איסור הבערת אש הוא אחת מל"ט המלאכות האסורות בשבת. אך השל"ה הק' מוסיף, כי התורה הזהירה כאן לא רק על אש פיזית כי אם גם על הבערת אש רוחנית, שהיא אש המחלוקת וחימום הכעס. הטעם לכך שהזהרנו על אש המחלוקת דווקא בשבת הוא, מפני שאז מתפנים כולם מעבודתם, מתראים ונפגשים זה עם זה, ואם לא עוסקים בדברי תורה ובשמיעת דברי אלוקים חיים אשר מעלים ומרוממים את האדם - מגיעים לדיבורי חול ודברים בטלים, הגוררים בעקבותיהם קטטות וויכוחים.

בלהט הוויכוח אנשים אינם שמים לב למעשיהם, ועלולים להגיע למציאות נוראה ואימה.

כך אירע באחד מבתי הכנסת, שתוך כדי דרשת הרב נדמה היה לאחד המתפללים כי כוונת הרב בדבריו היא להקניט ולגנות אותו באופן אישי. הוא לא שלט ברוחו, קם ממקומו וגער ברב נמרצות. הקהל לא נותר אדיש לחילול כבוד הרב, ומיד קמו אנשים שקינאו את קנאת רבם והחזירו לאותו אדם מנה אחת אפיים.

חילופי הדברים נגררו לחילופי מהלומות, ובמקום פרצה קטטה איומה ונוראה, עד שהוזמנו למקום ארבעה אמבולנסים וניידות משטרה. נגרם מכך חילול שבת מזעזע, מלבד חילול ה' ושאר עבירות חמורות שנעשו שם!

כל זאת משום שעברו על "לא תבערו אש בכל מושבותיכם" והציתו את אש המחלוקת, אשר כדרכה של כל אש פורצת בלי שליטה ומכלה את כל הנקרה בדרכה.

כוח התורה כנגד אש המחלוקת

כנגד אש המחלוקת שכוחה עלול להתחזק בשבת, נתן בידנו כוח אדיר המסוגל להילחם בו - כוח דברי התורה.

כאשר מנצלים את שעות הפנאי ואת כינוס הבריות לאמירת דברי תורה ולשמיעתם, דברי התורה שהם כאש, כמו שנאמר: "הלוא כה דברי כאש נאם ה'" (ירמיה כג, כט), הם מבערים ושורפים את אש המחלוקת! והרי לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסק בהן בדברי תורה (ירושלמי שבת פט"ז ה"ג).

נתן בו חכמה, תבונה ודעת גבוהות מאוד, ונטע בו את כל המידות העצומות והנפלאות שצריך שתהיינה לאדם רם המעלה. כל זאת, כדי שיעסוק במלאכת המשכן, בזהב בכסף ובנחושת.

לכאורה לא מובן מה הצורך בכל זה. בכל מדינה ניתן למצוא אנשים בעלי כישורים, ידע ומיומנויות, שעוסקים בהצלחה רבה בעבודות נגרות, פחחות, צורפות וכדומה. אנשים כאלו היו מסוגלים, לכאורה, לבנות ולייצר את כלי המשכן ללא קושי ניכר. מדוע, אפוא, היה צריך לקחת את בצלאל בן אורי ולמלא אותו חכמה תבונה ודעת? לשם מה הוא היה זקוק לכל המעלות הגדולות והנפלאות הללו?

לדעת לכוון לרצון הבורא

ביאור העניין, כי מלאכת הקמת המשכן איננה מלאכה פיזית גרידא, ובוודאי שלא די לצייר את הצורה החיצונית והאומנותית בלבד. את המשכן וכליו צריך לצייר ולעשות באותה מחשבה ובאותה כוונה של בורא עולם, צריך לדעת לכוון לדעת עליון. רק באופן זה יעמדו המשכן וכליו על מתכונתם, ויהיו ראויים וכשרים ליעודם הרוחני.

בעולם יש אמנים גדולים, אך הם אינם ראויים להקים את משכן ה'. רק אנשים צדיקים וקדושים כבצלאל בן אורי, ולצדו אהליאב בן אחיסמך, הם מתאימים להיות בוני המשכן. וכדי שתצלח מלאכתם מילא אותם ה' ברוח אלוקים, וחנן אותם בחכמת לב מיחדת.

הקב"ה אומר למשה (לעיל לא, ו): "ובלב כל חכם לב נתתי חכמה ועשו את כל אשר ציוויתיו". כיצד?

בני ישראל הביאו את תרומותיהם למשכן - "ויבואו כל איש אשר נשאו לבו, וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת ה'". הם הביאו את כל החומרים שנדרשו להקמת המשכן וכליו ובגדי הכהונה - זהב וכסף ונחושת, תכלת, וארגמן ותולעת שני, ושש ועזים, עורות אילים מאדמים, ועורות תחשים, עצי שטים, אבני שהם, אבני מילואים.

מה עושה אמן רגיל? לוקח אחד מן החומרים שנתרמו ובונה בו את הכלי הנדרש. למשל, לוקח מטיל זהב של אחד התורמים, לא משנה של מי, ומצפה בו את כלי המשכן השונים - הארון, המזבח, הקרשים וכל שאר הכלים שהתורה ציוותה לצפותם זהב. מבחינתו לא משנה איזה זהב משמש לאיזה כלי, העקר שהוא בונה לפי ההוראות, והחומר ממלא את ייעודו.

אבל למלאכת המשכן זה לא מספיק. כאמור, צריך לדעת לכוון לדעת עליון, צריך לדעת מהו רצון ה', איזה זהב מתאים לאיזה כלי. כמו כן, צריך לדעת מה הייתה המחשבה של התורם בשעה שהביא את תרומתו למשכן, ולכוון לכוונתו. בלי זה חסר בעיקר המלאכה.

לצלאל הייתה החכמה האלוקית הזאת. הקב"ה מילא אותו רוח אלוקים, ועל ידי כך היה יודע "לחשב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת", דהיינו, ידע לכוון למחשבות של מעלה ולמחשבותיהם של בני אדם, ולפי זה ידע להתאים כל תרומה למטרה המדויקת שלה.

בצלאל, בחכמתו האלוקית, ידע להקים את המשכן ולהביאו אל שלמותו, עם כל המחשבות והכוונות. ועל ידי כך זכה להקים את משכן ה' שתהיה בו השראת השכינה.

(מתוך הספר 'משכני אחריו')

האשמות כלפי אשתו הוא התאונן על עצמו שעוונותיו גרמו לכך, ולא באה לו עוגמת הנפש הזו אלא משום שלא עשה את כל מעשיו לשם שמים.

הוא לא נח ולא שקט עד שסיים: "הוי, כמה ציערתי את אשתי הצדקת, בכך שגרמתי לה את עוגמת הנפש הזאת", ובכך הצליח לעודד ולהרגיע את הרבנית.

במקום להפוך את האירוע לזירת התגוששות, שבה הכל יוצאים פצועים ושותתים דם, הוא נטל את כל האשמה על עצמו וזקף את קומתה של אשתו. השטן, אשר כבר כמעט חכך ידיו בהנאה על הצלחתו, נאלם דום והסתלק לו בבושת פנים.

זהירות מכעס וממחלוקת ותיקון עצמי עד רכישת מידות נעלות ומופלאות, הם השאיפה שאותה עלינו להציב לעצמנו בעבודת ה'.

זהירות מפני דיבורי חול בשבת

אש המחלוקת היא רק אחת מן העבירות שעלולים להגיע אליהן בעקבות כינוס שאינו נסוב על ענייני קדושה ודברי תורה אלא עוסק בדברי הבל ורעות רוח. אנשים כאלו "מרעה אל רעה יצאו" - הם מדברים דברי חול האסורים בשבת ועוברים על "ממצוא חפצך ודבר דבר" (ישעיה נח, יג), "שלא יהא דבורך של שבת כדבורך של חול" (שבת קיג).

הזהירות הנדרשת לכך היא כה גדולה, עד שרבותינו (ירושלמי שם) מספרים שרבי שמעון בר יוחאי ראה את אמו מדברת הרבה בשבת, ואמר לה: "אמא, שבת היום!", ומיד מיעטה בדבורה. רשב"י, כמובן, לא העיר בצורה חריפה, כדרך שאומר השולחן ערוך (יו"ד רמ, יא) "ראה אביו שעבר על דברי תורה, לא יאמר לו: עברת על דברי תורה, אלא יאמר לו: אבא כתוב בתורה כך וכך, כאילו הוא שואל ממנו, ולא כמזהירו, והוא יבין בעצמו ולא יתבייש...". מכל מקום ניתן ללמוד מכאן על חומרת עניין זה של דיבור דברים מיותרים בשבת.



בית המקדש - מקום השראת השכינה

~עוצם קדושת המשכן והמקדש

ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה. וימלא אתו רוח אלקים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה. ולחשב מחשבת לעשת בזהב ובכסף ובנחושת (לה, ל-לב)

מעלות גדולות לשם מה?

כשהייתי נער צעיר, בגיל בר מצוה, למדתי בישיבת 'תפארת ישראל' בחיפה.

ראש הישיבה שלנו, רבי מאיר דב רובמן זצ"ל, שגאון גדול וענק רוח היה, נהג למסור לנו שיחות עמוקות למרות היותנו נערים צעירים. באמצעות שיחותיו גרם לנו הרב לדבוק בתורה הקדושה ובחכמיה. שיחות אלו נערכו בספרו 'זכרון מאיר', ועל אף שנפטר לפני כארבעים וחמש שנים תורתו עדין מהדהדת.

זכורני דרשה נפלאה שדרש הרב על פרשתנו:

הקב"ה לקח את בצלאל בן אורי, ומלא אותו רוח אלוקים - רוח הקודש,

הרב הכסטר עלה למעונו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ובתוך הדברים שאל אותו: "כיצד יכולים לדעת על אדם האם יש לו יראת שמים?". השיב רבי חיים בקצרה, כדרכו בקודש: "הסתכל על פניו היטב ותראה"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א



"וַיֵּצֵאוּ כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה" (שמות ל"ה, כ')

המשגיח, הגאון הצדיק רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, עומד בספר 'לב אליהו' על נקודה עצומה שיש להתבונן בה בפסוקים אלו. התורה מציינת שבני ישראל יצאו "מלפני משה". לכאורה פרט זה מיותר, שכן בתחילת הפרשה מסופר שמשה הקהיל את כל בני ישראל, ואם כן היה די לכתוב "ויצאו כל עדת בני ישראל", ללא צורך לציין מהיכן יצאו.

בהסבר הדבר מקדים רבי אליהו להביא את הכתוב במשלי: "אם ללצים הוא יליץ ולענונים יתן חן" (ג, לד), ורש"י מפרש שם: "ללצים - אדם נמשך אחריהם, לסוף אף הוא יהיה לץ עמם. אם לענונים יתחבר, סוף שייתנו מעשיו חן בעיניהם של בריות".

כלומר, אם מצאה חן בעיני האדם דרך הליצנות ובחר לשבת במושב לצים, בסופו של דבר הוא יהיה לץ בעצמו וייעשה לחלק בלתי נפרד מהם. אך אם דרך הענווה מצאה מסילות בלבבו הרי הוא יחפש כל אמצעי כיצד לקנות מידה זו, ומובטח לו כי יעלה הדבר בידו עד כי ימצא חן בעיני כולם; כי כן טבע האדם, להימשך ולהיות מושפע מסביבתו.

כעת נבין, אומר רבי אליהו, את הדגשת התורה כי בני ישראל יצאו "מלפני משה" - היה ניכר על פניהם שיצאו "מלפני משה", הרוממות של משה רבינו, הקדושה והטהרה של בן אנוש שזכה להגיע לפסגת הגדלות שמסוגל אדם להעפיל אליה, לדבר פנים אל פנים עם השכינה הקדושה - כה השפיעו עליהם, עד שצורת פניהם העידה עליהם שכעת הם יצאו מלפני משה.

דוגמה לכך, כותב רבי אליהו, ניתן למצוא על ידי התבוננות פשוטה בעוברים והשבים ברחוב. על אדם רגיל שהולך לעיסוקיו, יהיו אשר יהיו, לא ניתן לראות להיכן הוא הולך או מהיכן הוא מגיע. אך אם נראה אדם שהולך בחוסר שיווי משקל, ידיו מתנועעות לצדדים והילוכו מקרטע, נבין כי כנראה יצא כעת מבית מרזח...

להבדיל אלף אלפי הבדלות, היה ניתן לראות על כל התנהגותם והילוכם של בני ישראל כשהם נהדרים במראיהם ונאים בתהלוכותיהם, שכעת הם יצאו מלפני משה.

רוח הדברים כבר נמצא ב'ליקוטי מהרי"ל', שכתב כי כאשר אדם עומד לפני צדיק ואדם גדול יש לו בהירות רבה והתעוררות הלב לרוממות וקדושה; כאשר הוא יוצא מלפני הצדיק, ההתעוררות והבהירות בדרך כלל נעלמות כלא היו. אך בני ישראל כשעמדו לפני

משה היתה להם בהירות ורוממות כה רבה עד שהשפיעה עליהם לזמן ארוך.

רבי אליהו הסיק מכך לפני תלמידי הישיבה שומעי לקחו, שכאשר בני הישיבות יוצאים לימי בין הזמנים לאחר תקופה ממושכת של שהות והתעלות בישיבה הקדושה - פניהם אמורות לענות בהם שהם בני תורה, והכל ירגישו בהנהגתם שהם לומדי תורה! החן שאמור להיות נסוך על פניהם וההדר בהנהגותיהם, ובסביבתם יעידו בהם שכעת יצאו מהיכל הישיבה.

כל תנועה, כל זיז, כל הגה ודיבור אמורים להעיד עליהם שהם בני ישיבה, ומכך שחובה מוטלת עליהם להשתדל לגרום קידוש ה' במעשיהם ולא חלילה חילול ה'. הבריות לא באות לבחון את התלמידים ברמת ידיעותיהם בתורה, אלא דוקא את הנהגתם והילוכם עם הבריות.

לפני כמה שנים עברתי סמוך לישיבת מיר ברכפלד, ופגשתי את המשגיח הגאון הצדיק רבי ראובן הכסטר שליט"א. הוא סיפר לי דבר נפלא שאירע עמו באותו שבוע:

הרב הכסטר עלה למעונו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ובתוך הדברים שאל אותו: "כיצד יכולים לדעת על אדם האם יש לו יראת שמים?". השיב רבי חיים בקצרה, כדרכו בקודש: "הסתכל על פניו היטב ותראה".

"התשובה לא סיפקה אותי", סיפר לי הרב הכסטר. הוא פנה ועלה לביתו של מרן ראש הישיבה, הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, וחזר בפניו על השאלה. הרב שטיינמן השיב בפשטות את אותו העיקרון: "מסתכלים עליו ורואים..."

פעם עבר שם ידידו משכבר הימים, ולמראה התרוצציותיו העיר לו בפליאה: "כיצד הנך מסוגל בגילך המתקדם לטפס על הסולם מאות פעמים במשך היום? הלוא אין זה לפי כוחותיך? האם הבריאות שלך חשובה בעיניך פחות מממונך?"

הסוגיא! ולא זו בלבד: תוך כדי לימודו הפריעו לו כמה וכמה פעמים בעניינים דחופים שונים, ובגמר העניין המשיך בלימודו כרגיל כאילו לא הופרע כלל ושקע שוב בסוגיא שלפניו בדיוק היכן שעצר קודם. תאמרו לי איך ייתכן לנהוג כך אם לא מי ש'תורתו אומנותו'!..."

בהתפעלותו הוסיף רבי ירוחם להמשיך זאת באוזני תלמידו במשל הבא: הדבר דומה לאדם שקיימת ברשותו חנות לממכר יינות ומשקאות חריפים. החנות הומה אדם כל העת, והמוכר - שגילו נושק לגיל הגבורות - עולה ומטפס על הסולם כפי צורך עבודתו. בשביל האחד הוא עולה להוריד יין אדום, ולרעהו יין לבן; לפלוני יין שרף ולאלמוני יין ישן נושן - כל אחד לפי בחירתו ורצונו.

פעם עבר שם ידידו משכבר הימים, ולמראה התרוצציותיו העיר לו בפליאה: "כיצד הנך מסוגל בגילך המתקדם לטפס על הסולם מאות פעמים במשך היום? הלוא אין זה לפי כוחותיך? האם הבריאות שלך חשובה בעיניך פחות מממונך?"

השיב לו המוכר: "אכן אתה צודק, ואין זה לפי כוחותי, ובוודאי שהבריאות חשובה מאוד בעיני. ולכן אחרי הצהרים אני נשאר לנוח כמה שעות בביתי. אבל מה אעשה ובחנות תלויה מחייתי, ואיך אני יכול לוותר על כך? כל זמן שאני מחזיק את החנות, כך מוטל עלי לנהוג: לעלות ולרדת, לעלות ולרדת..."

"כך היא גם דרכה של תורה", הטעים רבי ירוחם. "אם האדם חש שהתורה היא אומנותו הוא אינו מתעייף כלל! כך נוכחתי בבעל האכסניה ההוא - כל ההפסקות מהלימוד לא הפריעו לו כלל, כיוון שהוא היה באמצע האומנות שלו ללמוד וללמד!"

גם אנו, בני התורה, צריכים לדעת שלעולם אין חדלים ומפסיקים. בן תורה דומה למי ש'תורתו אומנותו' ועליו להראות בכל מצב ובכל עת כ'בן תורה'. הילוכו ברחוב, כמו גם הנהגתו בתוך הבית פנימה, ושיגו ושיחו עם הבריות - אמורים להיות כצורת מי שתורתו אומנותו, שפנימיותו הנאצלת תהיה ניכרת עליו ללא צל של ספק כלל.

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

כאשר הגיע לשיבה סיפר הרב הכסטר את כל העניין לבחורים, והוסיף כי הנושא עדין אינו ברור אצלו. אחד הבחורים נכנס לראש הישיבה, הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ושטח בפניו את השאלה - כיצד ניתן לדעת על בחור אם הוא ירא שמים?

וראו זה פלא: שלושה נביאים נתנבאו בסגנון אחד. רבי אריה ציטט על אתר את הפסוק "ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" (שמות כ, יז), והפטיר: "יראת שמים רואים על הפנים"... ויהי לפלא! לאחר שהות קצרה הוסיף רבי אריה עוד משפט: "אמנם, כדי לראות זאת צריך שגם הרואה יהיה ירא שמים... רק כך הוא יוכל להבחין על פני אדם אם יש לו יראת שמים!"

אדם שיש בו תוכן רוחני, והתורה מעסיקה את חושי ורגליו לבו, הדבר ניכר עליו מבחוץ. אם מתבוננים בו רואים עליו את אשר יש בו.

רבי ירוחם העיד ש'תורתו אומנותו'

סיפור נפלא סיפר הגאון הצדיק רבי זיידל אפשטיין זצ"ל, משגיח ישיבת 'תורה אור' ומגדולי שרידי בעלי המוסר:

בהיותו בחור בישיבת מיר התקיימה באחד הימים שמחת נישואיו של אחד מבחירי תלמידי הישיבה, הגאון רבי דוד ליפשיץ זצ"ל, מי שלימים נודע כרבה של העיר סובאלק, וכונה בהערצה 'הסובאלקער רב'. בשנותיו המאוחרות יותר ניהל את מפעל החסד 'עזרת תורה' בארצות הברית, ועמד בעזר וסיוע רב לישיבות רבות ולמוסדות תורה.

אל החתונה נסע רבי זיידל בצותא עם רבו המשגיח, מרן הגאון רבי ירוחם ליוואוויץ זצ"ל. הדרך ממיר לסובאלק, שם התקיימה השמחה, היתה ארוכה מאוד, כך שלא היו נוסעים לשם ברציפות אלא היו נותרים ללון באכסניה מזדמנת באמצע הדרך. לצורך כך חיפשו מקום ראוי שיוכלו ללון בו בבטחה וברגע.

לאחר בירורים שמעו על ראש הקהל באותה עיר שנעצרו בה כי הוא יהודי צדיק ובעל חסד, שניתן לסמוך עליו ללא עוררין, הן לגבי אורחות חייו והן בעניין הכשרות בביתו. רבי ירוחם אכן נפנה להתאכסן אצל אותו אדם.

בבוקר, לאחר שיצאו מהאכסניה, דיבר רבי ירוחם בהתפעלות רבה אודות בעל האכסניה. הוא התבטא שוב ושוב שבעל האכסניה 'תורתו אומנותו', וציין שהיתה לנו זכיה ללון בבית של יהודי כזה. רבי זיידל ציין, שעל אף שהיתה לו, כמו לשאר תלמידי ישיבת מיר, יראת כבוד עצומה ונוראה כלפי המשגיח, למרות זאת אזור אומץ לשאול את רבו: "מה כוונתכם בהתבטאות זו על בעל האכסניה ש'תורתו אומנותו'?"

השיב לו רבי ירוחם כך: "הלוא בעל האכסניה הוא אישיות הנושאת על עצמה כתר רבים בהנהגת הכלל, ומשמש בתפקידי מפתח שונים: הוא ראש הקהל שמתעצם עמו בעניי הקהילה; הוא משמש כראש 'חברה קדישא' של העיר; עליו מוטלת האחריות של כשרות החנויות; הוא מנהל את קרנות הצדקה והגמ"ח הכללי המקומי ועוד.

"ולמרות כל זאת, אם שמתם לב", אמר רבי ירוחם, "בעת שהתאכסנו אצלו הוא היה עסוק במשך שעותיים תמימות בעומק

בהזדמנות אחרת הסביר ה'חזון איש' את אומץ לבו ללכת כה גלוי במקום כה מסוכן: "באותו יום למדתי מסכת עירובין בעיון כל הצורך, עם כל הראשונים... ידעתי בבטחה שביום זה לא אתפס..."

השליח המסתורי שהציל את אשת הרב אלישיב!

הרב ישראל ליוש

"הַחֲדָשׁ הָיָה לָכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים" (פרשת החודש, שמות יב, א)



יחול חג הפסח יהיה בתקופת האביב, ואת זאת לא נוכל לקיים אם נמנה רק על פי הלבנה, אלא אם כן נתחשב גם בתקופת החמה, ומכיון ששנת החמה יתירה על שנת הלבנה ב"א יום מצויים בית הדין לעבר אחת לג' שנים את השנה ולהוסיף חודש לחודשי הלבנה, ובכך תשתווה התקופה לתקופת החמה ויישמר חג הפסח בחודש האביב. ניתן לומר שסיבת ציווי הבורא ית' להתחשב אף בתקופת החמה, להבהיר לנו כי אף שאנו מונהגים מעל לדרך הטבע, הרי גם חוקי הטבע הם בהנהגתו יתברך ואין בהם חלילה מקרה ומנהגו של עולם...

על פי כל זה נבין: פרשת החודש, המצווה לנו את צורת מניין החודשים, מחברת ומקשרת בין שתי הגאולות המורות על שתי ההנהגות, הטבעית והנסית, ושתיהן מורות אחת על חברתה שהכל בהנהגתו ובהשגחתו יתברך, וכדברי הרמב"ן: "ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים... שנאמין בכל דברינו ומקרין שכולם נסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם..."

"איך הקב"ה מסוגל לראות כיצד מייסרים ומציקים לבניו - עם ישראל?", שאל רופא את מרן ה'חפץ חיים' זי"ע בזמן פרעות קיישיב.

שקע ה'חפץ חיים' בהרהורים, שתק ולא ענה! "אולי אין אלוקים בעולם...!", המשיך הרופא בפקפוקי האמונה שלו...

הנה, פרשת החודש נקראת בין גאולה לגאולה, בין גאולת פורים לגאולת מצרים. הבה נתבונן מה העניין לקשר בין שתי הגאולות? ומה יש בה בפרשת החודש שנבחרה לקשר ביניהן? נבין זאת בהקדם התבוננות על מהות ההבדל שבין שתי הגאולות. נס פורים, כידוע, הוא נס נסתר. האירועים הנסיים שאירעו בו נבלעו בשגרת החיים. המלכה ושתי, בהתנהגות שכיחה ומסתברת, מסרבת לבוא אל המלך בכתר מלכות. אסתר - גם זה קורה במתכונת שגרתית - מתמנית תחתה למלכה, ובכך מנהל הקב"ה את סדרי הטבע כדי שיהיו מוכנים להציל את עם ישראל מגזירת המן ואחשוורוש.

לעומת זאת, נסי מצרים היו נסים גלויים, סדרי הטבע שונן, החל במימי מצרים שהפכו לדם, כלה בקריעת הים, עבור דרך חושך שניתן למשש וברד של מים ואש. ההנהגה האלוקית המנהלת את הבריאה לעין כל הייתה גלויה ומאירה.

עתה נעבור לעיין מעט בציווי "החודש הזה לכם ראש חודשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה", עם ישראל מתייחד משאר אומות העולם בכך שהוא מונה את חודשי השנה לפי מהלך הלבנה ולא לפי חודשי החמה כפי שמונים אומות העולם.

לא בכדי מנייננו שונה ממניינם, כי גם ההנהגה השמימית עם אומות העולם שונה מההנהגה אתנו, עם ישראל. אומות העולם מונהגות על פי חוקי הטבע, "חוק נתן ולא יעבור", הנהגה טבעית ללא שינוי וללא כל התחדשות, החל מבריאת העולם ועד עתה. ולפיכך הם מונים לחמה, שגם היא קבועה מבריאיתה, ואינה מתחדשת בכל עת, היא כמו שהיא שוקעת וזורחת.

לעומת זאת, ההנהגה עם ישראל היא הנהגה למעלה מדרך הטבע, הנהגה על פי התורה שקדמה לחוקי הטבע, והיא משתנית ומתחדשת בכל עת, לפי ערכו ומצבו של כלל ישראל. ועל כן מונין ישראל ללבנה שאף היא מתחדשת בכל חודש, ומורה על הנהגה על טבעית.

אך זאת עלינו לדעת, כי על אף שנצטוונו למנות החודשים על פי חודשי הלבנה, מצויים אנו להשוות את לוח השנה במידת-מה גם לימות החמה. התורה מצווה: "שמור את חודש האביב ועשית פסח לה", מכאן דרשו חז"ל שעל הבית דין הגדול לשמור שהחודש שבו

"אולי אתה לא רופא?!", ננער ה'חפץ חיים' משתקתו.

"הנה תעודת הרפואה שלי!", הראה מיד הרופא הפגוע לכיוון הקיר. "תעודה זו היא מלפני ארבעים שנה", אמר לו ה'חפץ חיים', "מאין לי לדעת שגם כיום יודע אתה לרפא...?".

"בתום לימודי הרפואה עמדתי בכל המבחנים וע"כ קיבלתי תעודה, אין טעם לערוך בכל שנה מבחנים מחדש ולהוכיח שוב שאני רופא...", ענה לו הרופא.

"גם הקב"ה", הסביר לו ה'חפץ חיים', "הראה את כוחו וגדולתו ביציאת מצרים לפני שנתן לנו את התורה, זאת התעודה שלו, אין טעם לערוך לו מבחנים מחדש בכל פעם שהוא מעמידנו בניסיון של 'הסתר פנים'..."



כיוצא בדבר ענה מרן הגאון רבי אהרן יהודה ליב שטיינמן זצוק"ל לדוקטור לפיזיקה מאוניברסיטה מפורסמת בארה"ב שאמר לו: "חיפשתי את הקב"ה... ולא מצאתי!".

צחק מרן זצוק"ל ואמר: "אל תחפש אותו במיקרוסקופים שלך... תחפש אותו בבטן ותמצא אותו. הקב"ה אינו גרגיר חול שמחפשים אותו במעבדה בארה"ב... הוא נמצא בגופך כאן לידך. הבגד מעיד על אורגו וגוף האדם על יוצרו".



שיחת קודש התנהלה בין הני תרי גיסי, מרן ה'חזון איש' זי"ע ומרן ה'קהילות יעקב' זי"ע. הם שוחחו בענייני נסים גלויים ונסים נסתרים, עד כמה זוכים אנו לראות בדורנו נס גלוי...

ה'חזון איש' הזכיר את אשר עבר עליו במינסק ואמר: "ראיתי על בשרי נס גלוי. יום אחד יצאתי מהבית אל בית המדרש, השלטונות חיפשו בשווקים אחרי משתמטים מהשירות הצבאי, מי שנתפס בלא כרטיס שחרור נלקח מיד אל ה'קסרקטין', מחנה צבאי.

"אני הלכתי ישר", סיפר ה'חזון איש', "ללא מורא פחד, פניתי לרחוב הימני וראיתי שהוא מלא בחיילים שחיפשו ובדקו איש אחר איש אם פטור הוא משירות צבאי. המחזה הזה חזר על עצמו גם כאשר פניתי לרחוב השמאלי, גם דרך זו הייתה מלאה בחיילים. אעפ"כ ידעתי בבירור שלא יאונה לי כל רע, הלכתי בבטחה כשאני מוקף חיילים, ובניגוד לדרך הטבע כאילו לא הבחינו בי ולא שאלו אותי כל שאלה...".

בהזדמנות אחרת הסביר ה'חזון איש' את אומץ לבו ללכת כה גלוי במקום כה מסוכן: "באותו יום למדתי מסכת עירובין בעיון כל הצורך, עם כל הראשונים... ידעתי בבטחה שביום זה לא אתפס..."



הרבנית מרת בת שבע קנייבסקי ע"ה סיפרה אף היא על נס גלוי שאירע לסבתה, אשת הגאון רבי אריה לוי זצ"ל. פעם כאשר יצאה מביתה לקנות ירקות בחנות הסמוכה, פגש בה אדם וביקש ממנה כוס שתייה. 'לא יקרה לו כלום אם הוא ישתה רק בעוד כמה דקות', הרהרה, וביקשה ממנו להמתין מעט עד שתחזור מהחנות. אך הוא לא הסכים והפציר בה שתיתן לו מיד כוס מים כי הוא מאוד צמא. מיד מיהרה הרבנית וחזרה לביתה. כאשר ניגשה אל קערת המים כדי לשאוב משם כוס מים ליהודי, נחרדה... היא ראתה את בתה התינוקת בתוך קערת המים, היא כנראה נפלה מעריסתה שעמדה בסמוך היישר אל קערת המים... מיד הרימה האם את בתה והצילה אותה ברגע האחרון.

כאשר שבה הרבנית אל האיש עם כוס המים, לא מצאה אותו. או אז הבינה שהיה הוא שליח משמים להציל את בתה. "הילדה הזו", סיימה הרבנית קנייבסקי את סיפורה, "היתה זו אמי... אשת אבי הרב אלישיב זצק"ל".

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל:
israel.layosh@gmail.com

להתחיל את היום ברגל ימין חווייה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום...
המייל היומי של 'דרשו'**

באותו יום, וגם למחרת, היא, ילדיה, שכניה וגם בנצי בעלה - סרקו את כל הדרך, חיפשו בכל מקום, ניסו להבין להיכן נעלמה האבידה, ודבר לא הועיל. ארנק התכשיטים היקר צימח לו כנפיים, נעלם ואיננו. נזק אדיר המוריד לטמיון רווח של שנים!

כיצד הביאה החלטה משפחתית לישועה כפולה?

הרה"ח רבי אשר קובלסקי שליט"א

"שַׁבַּת שְׁבִיתוֹן" (שמות ל"ה, ב)



כי השעות הללו של כניסת השבת - אלו שעות נפלאות ומרטיטות, מרגשות ומרוממות, אם רק נעניק להן את הפנאי הדרוש, אם ניתן לעצמנו את העונג לחוש את הרוממות הנפלאה של כניסת השבת. וכמו בחתונה - כך גם בשבת הנפלאה. כבני משפחה קרובים של הכלה המיוחדת הזו, אנו מזדרזים לסיים את ההכנות מוקדם ככל האפשר, ממהרים להיכנס אל השבת, לקבל את המתנה המיוחדת הזו. אנו מבינים כי ככל שנקדים לקבל את השבת כך ייטב, ככל שנזכה לאורה מוקדם יותר כך נהפוך למאושרים יותר, נפשנו תתעדן, תתרומם, תתעלה...

תשאלו את מי שכבר זכו לקבל את השבת מוקדם, לפני זמן כניסתה. תשמעו מפייהם עדויות נרגשות על דקות של עונג רוחני קסום, של רוממות אישית נפלאה, של שירת הלב והנשמה בואכה כניסת השבת. החמה עודה בשיפולי רקיע, עושה את דרכה אל בין הגלים. יום ששי עודו כאן, מי שלא זכה - עודו מתרוצץ טרוד ומתוח, ואלה, מקבלי השבת באהבה מוקדם מזמן כניסתה - כבר מצויים להם בעולם אחר, נעלה וטהור, זך וצח, מרומם ונפלא!

בשבת בה נקרא בפרשת השבוע על מתנת יום השבת, זה הזמן להחליט שגם אנו זכאים לאושר הנפלא הזה, לחוות את הקסם הענוג, את ההתרגשות הנפלאה. בהיערכות פשוטה, הקדמת קניות ובישולים, הקדמת נקיונות וסידורים - נוכל גם אנו לזכות להקדים לקבל את פני השבת, לחוש את הטעם הנפלא הטמון בה. הבה נעשה זאת, ונזכה להיות משומרי השבת וקוראי העונג, הזוכים לשבוע ולהתענג מטובו של בורא עולם!

בעיצומו של השבוע, באחד הימים לקראת סופו, מתרחש הרגע הזה. יהודי ניצב במקום עבודתו או בבית מדרשו, בביתו או ברחוב, ואז זיק ניצת במוחו כי השבת קריבה ובאה. ובאותו רגע, עצם הידיעה שהשבת מתקרבת, עצם התזכורת על בוא המלכה - משרה עליו רוח חדשה ורעננה, הוא חש שמשוה באוויר משתנה, נרגע קמעא... וככל שהשבת הולכת ומתקרבת, כך ההתרגשות והשמחה בלבו של כל יהודי גואות והולכות. כשניחוחות השבת מתחילים לעלות מהסירים המהבילים, כשהנעימות השבתיות עולות מחצרות הבתים, כשהקדחתנות לקראת השבת מתחלפת במפות הצחות ובכלים הנאים - חש כל יהודי את האושר העצום בלהיות יהודי, את הטעם שאין שני לו.

עם כניסת השבת, מתייצב כל יהודי בבית הכנסת, ומשורר 'לכה דודי לקראת כלה'. כי אכן כן, השבת היא הכלה, ולקראתה אנו נרגשים - כמו לקראת חתונה משפחתית. ואין פלא אפוא, כי בהיכנס השבת חש היהודי כמי שנכנס לאולם ולעולם מזהיר ומואר, עולם של שמחה ואושר, עולם של רגש ועונג עילאי.

לפיכך, אין פלא כי ההכנות לשבת - דומות להפליא להכנות לחתונה. ההתרגשות, האושר, רוממות הרוח, הקדחתנות והעשייה הרבה - כל אלה קודמים לחתונה, וקודמים גם לכניסת השבת. אמנם, חתונה היא נדירה והמונית יותר, אבל זהו בדיוק החן של השבת - הקביעות שלה אחת לשבוע, והיותה שמחה אישית פרטית של כל אחד מאיתנו, לא פחות מהיותה שמחה משותפת של כל בני העם היהודי. ובשמחת חתונה, למרות כל הקדחתנות שלפניה, לא נמצא בן משפחה קרוב שיגיע לחופה בנשימה טרופה, לא נראה את החתן והכלה מגיעים בשניה האחרונה, ומסיימים לסדר את העניינים כשהחתונה כבר בעיצומה... ההיפך הוא הנכון, דקות ארוכות לפני השעה שנקבעה, כבר מתייצבים החתן והכלה ובני המשפחה הקרובים באולם, מצוחצחים ורעננים, נרגשים ומאושרים, רגועים ושלווים לקראת הרגע הגדול.

ודווקא לכן, אם נתבונן לרגע, נבין את דברי הרמב"ם הכותב שלקראת כניסת השבת יושב יהודי ברוגע ובשלווה, ומקבל את השבת כמקבל פני מלך. זו לא דרישה או בקשה, זו פשוט עובדה מרגשת ונפלאה.

מודעה מפתיעה, שיקום מהיר...

את הסיפור הבא קיבלתי מידיד קרוב בשם בנצי פ., המשמש כאח רפואי בבית החולים 'איכילוב'. ביום מן הימים, לקראת סיום המשמרת שלו, התקשר אליי חבר, ובקול נאנח סיפר כי זה עתה נפצע באורח קל בתאונת דרכים, והוא מבקש ממנו להמתין לו בחדר המיון ולסייע לו בבדיקות. בנצי הנחמד שמח על יכולתו לסייע לחברו, והמתין לו בשערי חדר המיון.

במבט ראשוני, קבעו הרופאים כי מדובר במכות יבשות בלבד, והמליצו על מנוחה ומשככי כאבים. אלא שהאח בנצי, חברו הקרוב של הפצוע, ביקש כי בכל זאת חברו יוכנס לצילומי רנטגן מקיפים, על מנת לוודא כי אכן אין כל חשש למכה נסתרת באחד האיברים הפנימיים.

הרופאים נעתרו, והחבר נשלח מיד לבדיקת סי. טי. - רק כדי לוודא שהכל תקין. הצילומים נערכו ונבדקו, והתברר כי אכן כן, כל האיברים הפנימיים לא נפצעו. אלא שדווקא אז נתר ממקומו רופא צעיר מהמחלקה הכירורגית, וזעק: 'רגע, תראו מה קורה בכבד' - - - הרופאים הסירו את משקפיהם, נעזרו בזכוכיות מגדלת, ולפתע הפך חדרם לזירת התרוצצויות. פרופסור מומחה הוזעק מהמחלקה, ובראותו את הצילומים חשכו עיניו: 'יש כאן גידול קטן שיושב בדיוק בין אונות הכבד. נדרש ניתוח דחוף להסרתו לפני שיתחיל לשלוח גרורות...'.

החבר ובנצי עמדו המומים, נבוכים, מבולבלים. לפתע גילו עד כמה גדול היה הנס שבתאונה - הן היא זו שהובילה לצילום הסי. טי. שהוביל לגילוי הידיעה המרעישת, על המחלה המסוכנת המתפתחת בכבד באין מפריע. אין ספק כי זהו נס יוצא דופן, כאשר תאונה אקראית ובקשה לבדיקות מקיפות - חשפו את דבר הגידול, ועתה ניתן לטפל בו!

הרופאים קבעו לו ניתוח ליום ראשון שאחרי, הסבירו כי מדובר בניתוח מורכב ועדין במיוחד, וגם גילו את אוננו כי לאחר הניתוח מצפה לו תקופת שיקום ארוכה וקשה. ובכל זאת, הרי לא שייך לוותר על ניתוח שכזה, יש להסיר את הסכנה במהירות האפשרית, גם במחיר ניתוח מסובך ומורכב שאחרי תקופת שיקום קשה ומייסרת...

כל הסיפור הזה התרחש ביום רביעי, ובנצי וחברו נפרדו לשלום, כשבנצי מבטיח לחברו להיות לצידו בעוד ארבעה ימים - ביום הניתוח, ולסייע לו ככל יכולתו - לפני הניתוח וגם אחריו, לאורך תקופת האשפוז והשיקום הארוך הצפוי. בנצי שב הביתה מאוחר מהרגיל משמעותית, ופיו לא מפסיק למלמל תודה לה' - על שזיכהו לבקש את הבדיקות הללו לאחר התאונה, בבדיקות שמסתבר שהצילו את חייו של חברו לפני שיהיה מאוחר מדי...

הוא שב הביתה בתחושות מעורבות, שמח על הנס, מבולבל מההתפתחויות, וכאוב על הסבל שחברו אמור לעבור בימים ובחודשים הקרובים. ואז, נזכר שיש סגולה עתיקת יומין, ושמה 'תוספת שבת'. 'אקבל על עצמי לקבל את השבת מוקדם מזמנה הרגיל, לשבת ולהמתין לכניסת השבת ברוגע ובשלווה, בשמחה

ובאושר. והיו הדברים לזכות חברי היקר, שיזכה לעבור את הניתוח בשלום ושתקופת השיקום תעבור עליו בקלות!' - הרהר. הוא שיתף את רעייתו - השותפה עמו בהכנות לשבת, בהרהור שעלה במוחו, שוחח עמה בנעימות על הרעיון, הסביר את היתרון, פירט את המעלות, תיאר את התחושה המרוממת והקסם הענוג, וקינח בכך שהוא רוצה לקבל על עצמו סגולה זו - לזכותו של החבר העומד בפני ניתוח מורכב ותקופת שיקום קשה.

האשה שמעה את הדברים, והיטב הבינה את המשמעות. 'תוספת שבת' כרוכה בשינוי הרגלים, לקבל את השבת מוקדם וברוגע - זה כדאי ומשתלם, אך דורש מאמץ. 'רגע, רגע', אמרה לפתע, 'אם אתה מקבל על עצמך להקדים את קבלת השבת לזכות חברך, אף אני אקבל על עצמי להקדים את השבת, לזכות ישועה דחופה לה אני זקוקה...'.

וזה דבר המעשה: רעייתו של בנצי עוסקת במסחר בתכשיטים יקרים. כמה ימים קודם לכן קיבלה מלקוחה ארנק תכשיטים ששווי הון עתק, והיה עליה להעבירו לצורף, להעריך את שווי, ולקדם את מכירתו בתמורה לתכשיטים אחרים. בבוקרו של יום, היא נטלה את ארנק התכשיטים מהבית, אך בהגיעה אל הצורף - נדהמה לגלות כי הוא איננו, נעלם...

מתוחה ומודאגת, שבה את כל הדרך, בולשת בעיניה ימינה ושמאלה, מחפשת את הארנק האובד. היטב ידעה כי מדובר בארנק ששווי הון עתק, לא משהו שניתן לאבד... והוא בכלל לא שלה - הוא של לקוחה,

איזה נזק, כמה אי נעימות, איך תתמודד מול העניין הזה? באותו יום, וגם למחרת, היא, ילדיה, שכניה וגם בנצי בעלה - סרקו את כל הדרך, חיפשו בכל מקום, ניסו להבין להיכן נעלמה האבידה, ודבר לא הועיל. ארנק התכשיטים היקר צימח לו כנפיים, נעלם ואיננו. נזק אדיר המוריד לטמיון רווח של שנים!

עתה, החליטה, תקבל על עצמה להקדים פני שבת, לקבל את השבת ביישוב הדעת וברוגע, 'ותהיה קבלה זו לזכות עבורי, שנזכה למצוא את ארנק התכשיטים האבוד, שמאן דהוא ישר ונאמן יניח את ידו על הארנק הפורח והבורח, וישיב לנו אותו בקרוב!' - ביקשה כשדמעה סוררת זולגת מעיניה. 'נפעל יחדיו כדי להקדים את קבלת השבת, אתה - לזכות חברך והניתוח שלו, ואני - לזכות האבידה שנעלמה, ובעזרת השם שנינו נזכה בישועות הנכספות!' - סיכמה בתקווה.

היה זה, כאמור, ביום רביעי בשעת ערב מאוחרת, וכבר למחרת, ביום חמישי, הם החלו בהכנות. הנקיון הוקדם לשעת צהריים, הקניות נערכו כבר בדרך מהעבודה, ניווחות השבת החלו לעלות ביום חמישי בערב, והסתיימו בשעת לילה מאוחרת. ביום ששי הם השכימו קום לסידורים אחרונים, עוד לפני חצות היום כבר פרשו את המפה וערכו את השולחן...

לא ניתן לתאר את תחושת כל בני המשפחה באותו יום ששי. את המירוץ הקבוע והמעורב של השלמות קניות ונקיונות בד בבד עם מקלחות וערבובי תבשילים - החליפה שלווה. שלווה בלתי נתפסת. בשקט וברוגע ערכו הכנות אחרונות, ובשעת צהריים מוקדמת כבר

השתחרר החבר מבית החולים, שמח, בריא ומאושר. הניתוח הצליח מעל ומעבר למשוער, גופו התאושש במהירות פלאית, הוא נדרש רק לשוב לצילומי ביקורת. תקופת השיקום הסתיימה עוד בטרם החלה, הוא חש כאחד האדם ממש, בריא וחזק, מתפקד כרגיל פחות מ-72 שעות לאחר הניתוח!

ואת הסיפור הנפלא הזה סיפר לי ידידי בנצי בעצמו, ובפיו מסר יוצא דופן: 'במחשבה שניה, היה כל כך כדאי לקבל את השבת מוקדם, גם בלי כל הישועות להן זכינו. זה אושר רוחני צרוף, זו תחושה שאי אפשר לתאר, זו שבת אחרת ממש. הישועות בהן זכינו, הניסים המופלאים שראינו בעינינו, המודעה שהשייבה את האבידה, שנגלתה רק בזכות הקדמת קבלת השבת, השחרור המהיר ותקופת השיקום שנעלמה לאחר הקדמת קבלת השבת - אלו בונסים משניים!' הבה נקשיב למסר, נקרבו אל ליבנו. זה אמנם דורש קצת מאמץ, מצריך היערכות מראש. אבל זה כל כך כדאי, כל כך משתלם, כל כך קסום וכל כך עובד! הבה נצטרף גם אנו למשפחה היהודית הגדולה שמקדימה לקבל את פני השבת, ונזכה גם אנחנו לחוש את הטעם המופלא הזה, ולראות בעינינו את ישועת ה' בכל הדרוש לנו!

נס רפואי בכמה דקות...

היה זה לפני מספר שבועות, בפולין שבאירופה. באחד הכבישים המהירים התרחשה תאונה קשה מאוד, בה היו מעורבים כמה יהודים מישראל, ביניהם הבה"ח יצחק בן אהובה שושנה לרפ"ש, שנפצע באורח קשה. על אתר הוא הורדם והונשם עקב פגיעה קשה מאוד בגב ובחוליות עמוד השדרה, והוטס כך, מורדם ומונשם, מפולין לארץ, להמשך הטיפול בו.

כשהרופאים קיבלו את הצילומים - חשכו עיניהם. היטב הבינו כי מדובר במקרה קשה ומסובך במיוחד, הגב ספג פגיעה אנושה, ומי יודע אם וכיצד ניתן להציל את המצב. הוא אושפז בבית חולים בארץ כהכנה לקראת ניתוח מסובך במיוחד, שנקבע ליום ראשון. חבריו ובני משפחתו חששו לשלומם, ביקשו לעשות הכל לרפואתו, ולרגע חשבו מה הם יכולים לעשות כדי להחיש את ישועתו, לוודא שהניתוח יצליח, שהגב יינצל, שיצחק האהוב ישוב ויתפקד. אחד מהם הציע את רעיון ה'תוספת שבת', והצעתו התקבלה בהתלהבות יתירה. קבוצה ענקית של בני משפחה וחברים קיבלו על עצמם להקדים לקבל את השבת שלפני הניתוח, לזכותו ולרפואתו של יצחק היקר.

ביום ששי אחר הצהריים, בעשרות בתים בישראל שררה אווירה שונה, תחושה חגיגית עמדה באוויר. השבת הוכנסה כאורחת של כבוד, ברוגע ובשלווה, כשבבתים רבים ממלמלים שוב ושוב את שמו של יצחק בן אהובה שושנה, לרפואה שלימה ומהירה בזכות הקדמת קבלת השבת.

ביום ראשון עם שחר, החל הניתוח המסובך, שאורכו הצפוי עמד על שעות ארוכות. והנה, הפלא ופלא, בתום שעות ספורות, כבר יצאו הרופאים מחדר הניתוח, ובפנים מחויכות בישרו לבני המשפחה כי הסתבר שהמצב פחות חמור משחשבו, וחיש קל - יחסית - הצליחו

ישבו בניחותא על יד השולחן, ממתנים להדלקת נרות השבת, כשכולם מצוחצחים ונקיים, הבית נוצץ, הפלטה מוכנה, המיחם מהביל, שעוני השבת מסודרים... - תענוג!

קצת לאחר פלג המנחה, כבר ניגשה האם לנרות השבת, והדליקה אותם בהתרגשות. היא חשה רוממות רוח שאין לתאר, הדלקת הנרות מתוך רוגע איפשרה לה להתרכז במילות התפילה, להתחנן על בעלה וילדיה בלב פתוח ובדמעות שליש. לצידה, כשתילי זיתים, עמדו מסודרים ורעננים בנצי והילדים, וקיבלו את פני השבת כשחיוך אפוף הוד נסוך על פניהם באושר...

כיוון שהשעה היתה מוקדמת יחסית, החליט בנצי ללכת להתפלל בבית כנסת מרוחק קמעא, שהתפילה בו מתחילה בשעה מוקדמת. בדרך כלל הוא לא יכול להספיק להגיע לשם, אבל עתה יש לו את הפנאי, הוא יכול ללכת להתפלל בבית הכנסת בו חפץ להתפלל מאז ומתמיד, והוא יוצא לדרך בשמחה ובטוב לבב...

כמה בתים לפני בית הכנסת, בעודו פוסע ברוגע ובשלווה, עיניו נתקלו במודעה קטנה התלויה על עמוד חשמל מצוי. הוא מביט במודעה שוב ושוב כדי לוודא שאינו הוזה, ואכן כך נכתב בה: 'השבת אבידה! נמצא ארנק תכשיטים מלא, שנראה כבעל ערך רב. המאבד יוכל לפנות למספר טלפון... ויקבלו על פי סימנים מובהקים בלבד!' בנצי משפשף את עיניו כאינו מאמין. הן זו האבידה שלהם, זה הארנק האבוד! מי פילל ומי מילל, שדווקא כאן, במקום מרוחק יחסית ופחות צפוי, ימצא את המודעה הזו! אמנם, הוא אינו יכול לרשום את המספר - כי כבר קיבל את השבת, אבל בהגיעו לבית הכנסת מצא משהו פחות מאושר ממנו, אחד שעוד לא קיבל את השבת, וביקש ממנו לרשום את מספר הטלפון...

לאחר התפילה, שב לביתו בצעדי ריקוד, מבשר לרעייתו שהסגולה כבר עבדה, הוכיחה את יכולתה. הלא אין ספק כי מדובר בארנק האבוד, וראו זה פלא - דווקא עכשיו, בדקות הללו של כניסת השבת, כשיצא לדרך בלתי שגרתית עקב העובדה שזכה להקדים ולקבל את השבת - דווקא אז נמצא קצה החוט שיוביל לאבידה...

לאחר צאת השבת הוא ממהר להתקשר למספר שהופיע על המודעה, ואכן, לפי כל הסימנים, מתברר שזו האבידה. בחלוף כמה דקות כבר היה הארנק בביתם, כן כן, אותו ארנק אבוד, שנמצא רק הודות להכנסת השבת בשעה מוקדמת מהרגיל!

ביום המחרת, יום ראשון, שב בנצי לעבודתו בבית החולים, וכמובן - חברו הגיע גם הוא, לצורך הניתוח שנקבע עבורו. 'תהיה רגוע!' - סח לו בנצי בביטחון, 'עוד תופתע עד כמה זה יעבור בשלום. אני בטוח. יש לי נוסחת פלא סודית, היא כבר חוללה ישועה. אני בטוח שהיא תעבוד גם אצלך!'

החבר הוכנס לניתוח, וכחלוף כמה שעות כבר התעורר. 'עכשיו הוא יאושפז שבוע - שבועיים למעקב', אמרו הרופאים, 'ואחר כך נתחיל בשיקום. קל זה לא יהיה, אבל עם הזמן, תוך מספר חודשים, הוא יחזור לעצמו!' - אמרו הרופאים, שלא ידעו שהסגולה העוצמתית של 'תוספת שבת' בתמונה...

היה זה, כאמור, ביום ראשון. ועתה הסכיתו ושמעו: כבר ביום רביעי,

**כי זהו בדיוק כוחה של הקדמת
קבלת השבת, מחוללת
הניסים ומרובת הנפלאות.
זוהי בדיוק נוסחת הקסם
הטמונה בה, כח רוחני של
מקור הברכה, שמחולל
ישועות בלתי נתפסות**

את אותם המעודדים ומעוררים על דבר תוספת השבת. וכך הוא מגלה: 'העוסקים בדבר זה הטמעת תוספת השבת - יזכו לבנים גדולי ישראל!'

מזהים עד כמה השאיפה שלנו בהישג ידינו, תלויה רק בנו. הבה נקבל על עצמנו את תוספת השבת ונפיץ את חשיבותה, הבה נזכה באושר הרוחני הקסום הזה, הבה נראה נחת מילדינו, שיגדלו ויצמחו לתפארת!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון
של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

לבצע את הניתוח במלואו, ועל פניו - נראה כי הגב שוקם לחלוטין, באופן פלאי וניסי ממש!

ולמרבה ההפתעה, כבר למחרת, מצבו השתנה מן הקצה אל הקצה. סמי ההרדמה הוסרו ממנו, והוא החל להתעורר ולנשום בכוחות עצמו. הרופאים ניצבו ליד מיטתו המזומים, לדבריהם - זהו נס רפואי פלאי שמי שהוכנס בבוקר מורדם ומונשם לניתוח ארוך, תוך יום אחד מתעורר מההרדמה ומצבו טוב!

יצחק היקר, יהיו הדברים להמשך רפואתו השלימה ושיקומו המהיר, כשבימים אלה כבר מדובר על חזרתו לתפקוד מלא ותקין, שיקום מלא מהתאונה הקשה, באופן ניסי ומיוחד. והאמת היא, שאין בזה כל פלא - - -

כי זהו בדיוק כוחה של הקדמת קבלת השבת, מחוללת הניסים ומרובת הנפלאות. זוהי בדיוק נוסחת הקסם הטמונה בה, כח רוחני של מקור הברכה, שמחולל ישועות בלתי נתפסות. הבה נאמץ גם אנחנו את הקדמת קבלת השבת, הבה נזכה גם אנו באושר הרוחני הגדול הזה, הבה נזכה גם אנחנו לראות מתנת השבת מרעיפה עלינו שפע מתנות משמים, אושר ושמחה לכל ימות השבוע!

שאיפת חיים בהישג יד!

השאיפה המשותפת לכולנו, זו שבוערת בלב כל יהודי, היא לזכות לילדים תלמידי חכמים. מי מוכן לוותר על מתנה כזו, על אוצר כזה, לראות את ילדיו גדלים לתפארת? - כל מה שיש לנו אנו מוכנים לתת למענם, להצלחתם, לפריחתם!

הנה תגלית מרגשת: הפעם היחידה בה ה'חפץ חיים' בספרו 'משנה ברורה', מבטיח ילדים טובים, נמצאת בסימן רנ"ו, שם הוא משבח

- * שיעורים מקוצרים על הדף היומי
- * דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום
- * ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע
- * שידורים חוזרים מאירועי סיומי הש"ס של 'דרשו'
- * סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות
- * חדש! קבלו תזכורת יומית ללימוד הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

"איך מרבבות הנבחנים פנית דווקא אלי?", תמה הרב רפאל הורביץ מביתר עילית, מופתע ומרוגש. "בעוד כחודשיים יתקיים המבחן המסכם על 120 הדפים הראשונים של הש"ס, כך שלצד המשך ההתקדמות בלימוד היומי כרגיל הוספתי ואני חוזר כל יום על דף אחד של מסכת ברכות"

סדרת שיחות עם חברי מסגרת מבחני 'דרשו'

הרה"ח ר' אהרן כהן

לשאוף להיות גנרל



"בשבילי זה סגירת מעגל. איך מרבבות הנבחנים פנית דווקא אלי?", תמה הרב רפאל הורביץ מביתר עילית, מופתע ומרוגש. "בעבר", הוא מספר את סיפורו, "במחזור הקודם נבחנתי מתחילת המחזור עד מסכת נדרים. באותה התקופה נצרכתי להתחיל לעסוק ב'סופרות' חצי יום, כך שהגעתי למסקנה שזה לא כל כך מעשי גם ללמוד חצי יום בכולל ולעסוק בסת"ם, וגם להצליח ללמוד ולדעת ולהיבחן על לימוד 'הדף היומי'..."

"ואז התחילו להתפרסם השיחות המיוחדות עם חברי 'קניין ש"ס', הוא מתלהב בדברו, "אט"אט קלטתי שהרבה אנשים מצליחים לעשות הרבה דברים טובים ובד בבד מוצאים, או ליתר דיוק מנצלים, את הזמן ומתקדמים בלימוד וידיעת התורה. לצד זה התעורר אצלי הרצון להרגיש שוב את הטעם המתוק והסיפוק אחר מבחן על הלימוד החודשי. כיום ברוך ה' הצטרפתי מחדש למבחנים החודשיים, ובהחלט אני רואה שהדבר מציאותי וביכולתי..."

מה במיוחד גרם לך להתחיל? מבקשים אנו לשמוע.

"פעם התפרסמה שיחה עם אחד שעובד כל היום, ואפילו כך סיפר שהוא מספיק כל חודש ללמוד את הדפים כשבע-שמונה פעמים בחודש. אז הפנמתי וקלטתי את הרעיון הזועק מכל השיחות המדברנות: שהדבר תלוי אך ורק בידינו. כך עם ההתחלה הנלהבת של המחזור החדש, רצתי והצטרפתי."

מה הסדר לימוד שלך?

"תחילה אני עובר במהירות יחסית את הדף, כשאחר אני לומד זאת עם חברותא באופן רגוע ובהבנה. בהמשך היום, בלילה, אני לומד שוב עם חברותא את הדף. לצד זה למדתי לנצל את הזמנים שבין לבין, כמו בדרך וכדומה, לשמיעת שיעורים בלימוד כמו השיעור המיוחד בקו של 'דרשו' מהמג"ש הרב אפרים סגל שליט"א וכדומה, לצד שמיעת שיעורי סיכום של שיעור קצר ומתומצת על הלימוד."

וזה מספיק לך להצליח במבחן?

"ברוך ה' אני מוסיף כמה חזרות", כשהוא מפרט: "בכל יום אני מאזין כחזרה לשיעור על הלימוד של אתמול, וכן של שבוע שעבר. כשלפני המבחן עצמו, היינו ביום חמישי שלפני המבחן, אני מפנה את עצמי מכל דבר אחר, כמו העבודה וכדומה, ובמשך היום אני

יושב וחוזר על כל הלימוד החודשי. בשביל זה לבד שווה להיבחן", הוא מפטיר בקולו הנרגש.

"לצד זה", הוא מוסיף ומציין, "כעת סיימנו את כל מסכת ברכות שזה כבר למעלה משישים דפים, כשאי"ה בעוד כחודשיים יתקיים המבחן המסכם על 120 הדפים הראשונים של הש"ס, כך שלצד המשך ההתקדמות בלימוד היומי כרגיל הוספתי ואני חוזר כל יום על דף אחד של מסכת ברכות, כך שאני מקווה להצליח במבחן המסכם על 120 הדפים, בדרך להמשך."

אתה מתכנן להיבחן ב'קניין ש"ס'? התעניינתי מסוקרן.

"פעם קראתי מהמחנך הרב פנחס ברייער (אגב, הוא מציין את הנאתו מהשיחה שהתפרסמה אתו) שבאם אתה לא חולם להיות גנרל גם חייל פשוט לא תהיה. כשהוא הרחיב על הצורך לשאוף גבוה ורק כך מתקדמים. לענייננו", הוא ממשיך בלהט, "ברוך ה', כיום כל הלימוד שלי נעשה ברמה הרבה יותר גבוהה מפעם, וזאת מהסיבה הפשוטה - כי אני כל הזמן שואף וחולם שאצליח ואזכה להיות מהמאושרים בעם הנבחנים במבחן אחד על כל הש"ס."

"אם כן", הוא ממחר להסתייג, "יכול להיות שאני לא אצליח בזה. אך בכל מקרה, הרווח הגדול שלי הוא, שכעת בלימוד החודשי שלי אני לומד הרבה יותר טוב וחזק. זאת ועוד", הוא מתמקד במעשיו כעת, "בימים אלו אני ממוקד להצליח במבחן המסכם על 120 דף, כך שבחזרה מהירה בכל יום על דף מברכות אי"ה אוכל לעשות ולהצליח בזה."

כמה זמן לוקח לך לחזור על הדף מברכות?

"גם אני הופתעת", הוא מחייך בסיפוק. ממש לא הרבה זמן, רבע

המשך בעמוד 23

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א



הרב **מאיר שפרוכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2



הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1



הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4



הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1



הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6



הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1



שידורים חוזרים
ממעמדי סיום הש"ס
ומאירועי דרשו

שלוחה 5



הר"ר **יחיאל גולדברג** הי"ד
הפותח בכל יום - באידיש

שלוחה 3/2



הר"ר **אברהם פוקס** הי"ד
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3/1



הר"ר **שלום יכנס ואברהם פוקס** הי"ד
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

הגביע ומסרו את הגביע לצורף ע"מ לתקנו. לאחר שתיקנו הצורף וסתם את החור, הבריק וצחצח את הגביע עד שהיה נוצץ ומבהיק, וכשחזר הגביע מהצורף שמח רבינו מאוד מיופיו וניקיונו של הגביע, ואמר: "זה רק לכבוד שמים, הרי זה נמצא רק כאן בבית ומי רואה את זה, א"כ אין בזה שום כבוד עצמי אלא רק לכבוד שמים ולכבוד שבת".

המשך מעמוד 6 | הרה"ג ר' אשר אנשיל כ"ץ שליט"א

ואז יזכה ל'שבת נוע' הנשמות ולנשמה יתירה מתוך חיות דקדושה. גם נמצאים אנו למדים מסיפור דין בגדל חשיבות של קבלה טובה ועמידתו בהם. לא משנה באיזו קבלה מדובר, אם במילי דשמיא או במילי דארעא, הן בדברים הנוגעים לגוף והן בדברים הנוגעים לנשמה. אם זה בתורה או בתפילה, בקביעת עתים לתורה או בקול מעורר הכוונה. חשוב הדבר מאוד כלפי שמיא. וכמאמר הכתוב "מוצא שפתיך תשמור", וידוע מה שכתבו בספרי החסידות שעל ידי קבלה טובה - מוצא שפתיך, תשמור - נולד מלאך המשמרו ומסייעו להוציאו מן הכוח אל הפועל. נתחזק בדברים אלו ובזה יהיו שפתותיו דובבות עלינו להמליץ טוב בעדינו.

(נעתק ונעבד מתוך שיעורו של גאב"ד חרדים שליט"א, ר"ח אדר תש"פ)

כך גם היה שכבר הרבה זמן לפני שבת היה השולחן ערוך עם הגביע והיין, והיה יושב לבוש בבגדי השבת ומצפה לבואה של השבת, מתי כבר יגיע הזמן בו יוכלו להדליק את נרות השבת. הגביע שבו היה מקדש מדי שבת קודש היה גביע שקיבל מתנה לחתונה מרבי סענדר אשכנזי, ומקרה קרה שנוצר חור קטן בתחתית

וסימן מובהק שמרוצה ומקובל הדבר בשמים. נפלאות דרכי אלוקינו: אין ספק שהשתלשלות הדברים הוא בזכות אותו צדיק כדי שאמרותיו ודברי תורתו יחיה את דרי עולם. לא עבד קוב"ה ניסא למגנא, אלא ודאי שהוא לידע ולהודיע שכוח הצדיק נמצא גם בספריו הקדושים, וכבעל השמועה עומד לפניו ממש, ושפתותיו דובבות בקבר. ובפרט שהתדבקות בצדיק ע"י לימוד דברי תורתו הרי היא כהשתטחות על ציונו הקדוש ומקום משכן מנוחתו, וזכותו בוודאי תעמוד שיהא להם למליץ יושר, ויקוים "מה כאן עומד ומשמש אף שם עומד ומשמש". ראוי שכל אחד יקבע לעצמו שיעור בספה"ק 'נועם אלימלך' ביחיד או ברבים, ובפרט בערבי שבתות כמנהגם של חסידים ואנשי מעשה.

המשך מעמוד 7 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

כראות המלך את פניו כמעט והתעלף... דמעות החלו זולגות מעיניו: הן שני העבדים חזרו אליו ואמרו לי כי עשו את שליחותו וזרקו איש נכבד אל תוך הבור... מי היה אותו איש נכבד שהושלך לבור? התברר כי הכומר הרשע לא יכול היה להתאפק... הוא רצה כבר לראות את סופו של היהודי שנא נפשו. הגיע אל המקום בו עמדו העבדים, המתין והמתין ואין כלום. השר היהודי לא מגיע. הכומר הסיק כי ככל הנראה הוא החמיץ את האירוע וכי היהודי כבר הגיע, טרם בואו, והעבדים עשו כבר את שליחותם. פנה אליהם ושאל אותם: "האם כבר קיימתם את מצוות המלך?"... בו ברגע שיצאו המילים מפיו נטלוהו העבדים בידיהם והשליכוהו אל הבור. פנה המלך לשר היהודי ואמר לו: "שומר ישראל שמר עליך! הקב"ה עשה לך נס גלוי! אבל תאמר לי בבקשה, הרי אין סומכים על הנס, מדוע אפוא כששאלתי אותך בכמה נאמד רכושך ענית תשובה הניכרת לעין כל בחוסר אמיתותה?". אמר היהודי: "כבוד המלך! כל מה שאמרתי הוא אמת לאמתה. אני רגיל לרשום בפנקס מיוחד את סכומי הכסף שאני מפריש לצדקה, ומשנשאלתי על ידי כבוד המלך מהו ערך רכושי - נקבתי בסכום הרשום בפנקס הצדקה, שכן זהו רכושי האמתי הגנוז באוצרות שמים. שאר הרכוש אינו רכושי האמתי הואיל ואין כל ערובה שיישאר ביד". מיד ציווה המלך להביא לפניו את פנקס הצדקה. אחרי שראה שכנים דבריו החזיר לו את רכושו והשיבו על כנו.

(מתוך הגדה של פסח - 'חי ראובן')

יהודי רץ לקראתו, נסער ומתנשף. הלה סיפר כי היה אמור לערוך עתה ברית מילה לבנו והמוהל לא הגיע. הוא ביקש לדעת האם השר יודע למול ויוכל למול את הרך הנולד? השר היהודי השיב כי אכן הוא מוהל, אלא שכעת הולך הוא לשליחות קצרה עבור המלך ובסיומה יתפנה למספר דקות לעשות את הברית... נענה היהודי התמים ואמר לשר: "אדוני הנכבד! עומדות לפני כבודו שתי מצוות: האחת שהקב"ה מצווה אותו לעשות, והשנייה שמלך בשר ודם מצווה אותו לעשות, את איזו עליך להקדים?". השר היהודי נאלם דום... הוא צודק במאת האחוזים! ובלי להשתהות פנה ללכת עם היהודי לביתו, למול את בנו כמצוות הקב"ה. עם סיום הברית פנה השר היהודי ללכת. הן עליו להמשיך ולקיים את מצוות המלך, אך בעל הבית עיכב אותו ואמר לו: "כבודו יישאר עמנו לסעודת המצווה, כבודו אף יאמר דברי תורה. לא ייתכן שכבודו יעזוב עכשיו את המקום מבלי לכבד אותנו בנוכחותו בסעודה". לא נותרה לשר כל ברירה, הוא נאלץ ליטול את ידיו ולהשתתף בסעודת המצווה, להאזין לדברי תורה שאמרו אחרים, ולומר בעצמו דברי תורה, ועל הכל להאזין לחזן מיוחד שהתחזן ב'יום ליבשה' קרוב למחצית השעה. רק אחרי שעתיים התפנה לשוב לשליחותו. יצא מחוץ לעיר, צעד לכיוון המקום בו אמורים היו העבדים לעמוד... ואין אף אחד. אין עבדים, אין כלום... מדבר שממה...

השר הסיק שככל הנראה עקב איחורו הלכו הללו לדרכם. הוא פנה ללכת לארמונו המלך, להסביר לו ולהתנצל בפניו על האיחור שנכפה עליו...

אך האברך, כמובן, יצא לדרך... אם ה'חזון איש' אמר לנסוע - נוסעים! אם הוא אמר שתהיה הצלחה - תהיה הצלחה! עם האמונה בה' והאמונה בצדיקים הוא הגיע לאמריקה. נו, מה עושה יהודי מתמיד כמוהו? נכנס לבית המדרש וישב ללמוד יומם ולילה... וכך בדיוק עשה עוד יום ועוד יום. עמל בתורה בלי הפסק כפי שהורה לו מורו ורבו הרב **מטשעבין**. כעבור שבועיים החלו אנשים להתעניין ביהודי המתמיד שכמעט ולא זז מבית המדרש יומם ולילה, והוא סיפר להם את מטרת הנסיעה. מה נאמר ומה נדבר, האברך המתמיד נשא חן בעיניהם, ובסיועו של **האדמו"ר מסאטמאר** זי"ע אספו עבורו סכום כסף נכבד ביותר, שהספיק לכל הוצאות החתונה ועוד נשאר ממנו לחתונה הבאה. עד כאן סיפור הדברים.

רבותי! אנחנו קולטים איזה נס קריעת ים סוף התרחש כאן? ממש כמו שהיה בקריעת ים סוף: 'ה' ילחם לכם ואתם תחרישון!' בן אדם נוסע לאמריקה. יושב כל היום וכל הלילה בבית המדרש ולומד... והישועה הגיעה!

(מתוך 'אריה שאג', פורים/פסח)

"תשמע היטב!", אמר לו הרב **מטשעבין**, "ה'חזון איש' אמר לך לנסוע - אז אתה נוסע! אבל ה'חזון איש' הרי לא אמר לך לאסוף שם כסף... תיסע, כמו שהורה לך ה'חזון איש', אבל שם אתה לא עושה כלום חוץ מאשר לשבת וללמוד, בדיוק כמו שאתה יושב ולומד כאן, והישועה בוא תבוא!".

הוא החל בהכנותיו לנסיעה באנייה. ביום הנסיעה, כשהגיע לנמל חיפה, הוא פגש שם את הרב מנחם פרוש, שהכיר אותו, והתעניין לסיבת שהותו במקום.

"אני נוסע לאמריקה לאסוף כסף כדי לחתן את הבת שלי", השיב.

"שמע היטב לעצתי!", אמר לו הרב פרוש. "אני נותן לך עצה טובה! סע בחזרה לירושלים, אל תיסע לאמריקה! אתה לא תכסה אפילו את הכסף שעולה כרטיס הנסיעה! ליהודי שכמוך אין מה לחפש שם!".

"אבל ה'חזון איש' אמר לי 'סע ותצליח' ואתה אומר לי שלא לנסוע?".

"לא סיפרת לי שה'חזון איש' אמר לך זאת. אני רק אומר לך את המציאות: אפילו את הוצאות הנסיעה באנייה לא תצליח לאסוף. חבל על הזמן, על המאמץ והטרחה, ועל הכסף שלך!".

והצטרפו גם הם. וזה בעצם המסר שבוער לי להעביר ולהעביר: כל אחד יכול בקצת תכנון ורצון אמת, כל אחד יכול לזכות להתקדם בלימוד וידיעת הש"ס

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו לי: a0533185209@gmail.com

שעה לדף גמרא, ברוב הפעמים אפילו פחות זמן. הרי כבר זכינו ללמוד כל דף לפחות שש-שבע פעמים, כך שאפילו הדפים הגדולים של ברכות יכולים ללמוד כבעשר דקות".

מה תענה לחבר או מכר שיתעניין האם להצטרף למסגרת המבחנים? "הודו לה', כמה מחבריי ומכריי, כמו החברותא שלי בכולל, כבר נהנו

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי סיומי הש"ס של 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

* חדש! קבלו תזכורת יומית ללימוד הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

♦ **האם יש מים שאינם מחמיצים בצק הנילוש בהם?**
♦ **שומן בשר - האם הוא מחמיץ דגן הבא עמו במגע?**
♦ **מהו דין 'ניצוק' המיוחד ליין נסך?**

בשעה שהוא רותח, אינו נאסר בפסח; ובתנאי שלא נמהל במים לאחר שהותך, ושדוע כי החיטה נפלה לתוכו לאחר התכתו.

• מותר לחרוך בפסח שתי שיבולים יחד, ואין לחשוש שמא הלחות שבשיבולת אחת תיפלט מומנה מחמת החום, ותיכנס לתוך השיבולת האחרת ותחמיץ אותה; משום שלחות זו נחשבת כ'מי פירות'.

• בזמנים עברו, היתה מצויה תערובת גרגירי תבואה במלח, ולכן כתבו הפוסקים כי חובה לברור את המלח לפני הפסח מגרגירי התבואה, משום שאם ימצאו בו גרגירי תבואה, הרי כשיתלחלח יחמיץ את התבואה, והיא תשוב ותפלוט את טעמה אל המלח. ובדיעבד, אם נמצאו במלח גרגירי תבואה בפסח - אם הם יבשים, המלח מותר בשימוש; ואם הם רכים, לכתחילה אין להשתמש במלח בפסח.

דינים שונים בנוגע לטומאת משקים ויין נסך

• 'שבעה משקים', שראשי התיבות שלהם הם 'יד שחט דם'; והם: יין, דבש דבורים, שמן זית, חלב, טל, דם ומים - מכשירים מאכלים לטומאה.

• בצק שנילוש במי פירות בלבד, באופן שאינו נטמא ב'טומאת אוכלים', אשר 'חלה' המופרשת ממנו טהורה - אין להכין ממנו כמות המחייבת בהפרשת חלה.

• באיסורי יין נסך ו'סתם יינם', דהיינו סתם יין של גויים, ישנו דין מיוחד הנקרא 'ניצוק', שפירושו: קילוח זקוף מלמעלה למטה, שנחשב כחיבור. ולדוגמה: חבית של יין כשר, שפתחו את הברז הקבוע בה, והיין מקלח דרכה לתוך כלי שבתוכו יין נסך, היין שבחבית נחשב כמעורב ביין נסך, ונאסר.

דיני חמץ בבצק שנילוש ב'מי פירות' - נוזלים שאינם מים

• בצק למצות שנילוש ב'מי פירות', כגון יין ושמן, ללא תערובת מים - אינו מחמיץ כלל. וגם נוזלים שאין מקורם מפירות, כגון חלב, דינם כמי פירות. אולם, לאידך גיסא, מי פירות המעורבים במים מאיצים את חימוץ הבצק. ומי שלש בצק מקמח ומי פירות, והתערבו בו מעט מים - חובה לאפותו מיד, כדי שלא יספיק להחמיץ. ובצק שנילוש במים ובמי פירות, ושהה לפני האפייה והחמיץ - נחלקו הראשונים אם הוא נחשב כחמץ רגיל, שאיסורו מדאורייתא, או כחמץ 'נוקשה', שאיסורו מדרבנן; ואם המים מהווים רוב בתערובת, לכל הדעות דינו כחמץ רגיל.

• מים המתערבים ביין בתוך שלושה ימים לדריכת הענבים בגת, הופכים בתום התסיסה הראשונית של שלושת הימים ליין. ולכן, יין שהתערבו בו מים בתוך שלושה ימים לדריכה, מותר ללוש בו בצק למצות לאחר תום התסיסה הראשונית, כיון שהמים המעורבים בו אינם מחמיצים את הבצק.

• מנהג בני אשכנז שלא לאכול בפסח מצה שנילושה במי פירות. ולצורך זקן וחולה - במקרה שנאפה מיד לאחר הלישה, ניתן להקל; ובמקרה שלא נאפה מיד, נחלקו הפוסקים אם ניתן להקל.

• דבש, יין או חומץ שנמצאה בתוכן חיטה בקועה - מותר לאוכלם ולשתותם בפסח, לאחר הוצאת החיטה מתוכם; ובתנאי שאינם מהולים במים.

• משקה העשוי מדבש, 'יין שרף' שנעשה מפירות, שֶׁכָּר של תמרים, וכדומה, אשר מיוצרים בשילוב של מים, ונמצאה בהם חיטה - אין לשתותם בפסח.

• שומן של בעלי חיים - אף אם התבקעה בתוכו חיטה